

Majandus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Ettevõtja varustuskindluse toetuse tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ (edaspidi *taaste- ja vastupidavuskava määrus*) § 8 lõike 1 alusel.

Määruse abil viiakse ellu Euroopa Komisjoni kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava (edaspidi *taastekava*) komponendi 2 „Ettevõtete rohepööre“ investering 2.8 „Varustuskindluse investeringu toetus“. Toetus panustab Euroopa Komisjoni ühisesse näitajasse, milleks on toetust saanud ettevõtjate arv.

Määrus reguleerib toetuse andmise tingimusi ja korda. Toetusega toetatakse ettevõtja energiaallika vahetamist ning salvestusseadmete soetamist. Eesmärgiks on fossiilkütustelt ülemineku toetamine taastuvenergia allikatele ning varustuskindluse suurendamine. Abi andmise aluseks on Venemaa agressioonist Ukrainas tulenev negatiivne mõju ettevõtjale, kui toetust taotletakse Ukraina riigiabi ajutise raamistiku alusel.

Toetust on kavas anda üle Eesti, kuid võimaldades suuremat toetusmäära, kui toetatav hoone, rajatis või seade asub väljaspool Harjumaad ja Tallinna. Selle erisuse eesmärk on panustada regionaalarengusse. Tegevusi rahastatakse kuni eelarvevahendite ammendumise või toetuse taotlemise perioodi lõppemiseni. Meetme eelarve on 20 miljonit eurot, mille eest tuleb minimaalselt toetada 70 ettevõtjat. Meedet rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust.

Eelnõuga nähakse ette toetuse andmise tingimused ja määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid ning toetuse taotleja ja lõppsaaja kohustused ning vahendusasutuse õigused ja kohustused.

Määruse rakendamise eelduseks on taaste- ja vastupidavuskava muudatuste kinnitamine Vabariigi Valitsuse poolt ja Euroopa Komisjoni poolt.

Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna ekspert Kaupo Sempelson (625 6350, kaupo.sempelson@mkm.ee). Määruse eelnõu väljatöötamisele on olnud kaasatud Ettevõtlus- ja Innovatsiooni Sihtasutuse toetuste osakonnajuht Monica Hankov (627 9786, monica.hankov@eas.ee). Eelnõu ja seletuskirja tehnilist ja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi strateegilise planeerimise osakonna välisvahendite nõunik Monika Karu (639 7673, monika.karu@mkm.ee), välisvahendite õiguse nõunik Nele Mals (715 5806, nele.mals@mkm.ee) ning riigiabi ekspert Anneli Schmiedeberg (639 7618, anneli.schmiedeberg@mkm.ee). Õigusliku ekspertiisi tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna nõunik Gerly Lootus (639 7652, gerly.lootus@mkm.ee). Eelnõu on keeleteoimetanud Justiitsministeeriumi

õigusloomekorralduse talituse toimetaja Airi Kapanen (Airi.Kapanen@mkm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest peatükist ja 27 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele
4. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine
5. Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused
6. Toetuse tagasinõudmine
7. Lõppsaaja ning vahendusasutuse õigused ja kohustused

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse määruse kohaldamisala, määratakse kindlaks toetuse andmise eesmärk, oodatavad tulemused ja määratletakse määruuses kasutatavad terminid, selgitatakse meetme rakendamist, määrates asutuste rollid ja ülesanded.

Eelnõu §-des 1 ja 2 esitatakse määruse reguleerimisala ja riigiabi kriteeriumid. Määrust rakendatakse selleks, et taaste- ja vastupidavusrahastu artikli 18 lõikes 1 nimetatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava komponendi 2 „Ettevõtete rohepööre“ investeeringut 2.8 „Varustuskindluse investeeringu toetus“ saaks rakendada, st selle toetuse raames ettevõtjatele toetusi anda.

Meetme sihtrühm on väikesed (sealhulgas mikro-) ja keskmise suurusega ettevõtjad ning suurettevõtjad. Toidu- ja joogitööstuse puhul on abikõlblikud ainult ettevõtjad, kes ei saanud toetust maaeluministri 10. augusti 2022. a määruse nr 45 „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ alusel. Nimetatud sektori toetamine on otstarbekas laiapõhise energiajulgeoleku suurendamiseks.

Toetuse peamiseks sihtgrupiks oleva töötleva tööstuse enam kui 9000 ettevõttes töötab praegu ligikaudu 120 000 inimest üle Eesti nii linna- kui ka maapiirkondades. Tööstusettevõtted on sageli piirkonna suurimad tööandjad ning pole tavatu, et ühes ettevõttes käib tööl suurem osa mitme ümbritseva asula inimestest. See muudab taolise ettevõtte sotsiaalmajanduslikult oluliseks tööandjaks, kelle ellujäämisele kaasa aitamine varustuskindluse tagamise kaudu on riigile oluline. Meetme raames toetatakse varustuskindlust tagavaid investeeringuid energiaallika vahetamiseks ning samuti salvestustehnoloogiate soetamist.

Eelnõu §-s 2 nimetatakse õigusaktid, millest riigiabi või vähese tähtsusega abi andmisel lähtutakse, ning lõikes 3 sätestatakse juhud, mille puhul määrust ei kohaldata. Riigiabi piirmäär ettevõtja kohta on 2 miljonit eurot. Toetuse andmiseks tuleb riigil taotleda ühtlasi riigiabi luba Euroopa Komisjonilt, mistõttu enne loa saamist toetusskeemi ei rakendata. Määruse alusel antav toetus on riigiabi komisjoni 17. märtsi 2023. aasta teatise „Riigiabimeetmete ajutine kriisi- ja üleminekuraamistik majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale“ (ELT C 101, 17.03.2023, lk 3–46) (edaspidi riigiabi ajutine raamistik) osa 2.1 tähenduses või vähese tähtsusega abi (edaspidi VTA).

Eelnõu § 3 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja oodatav tulemus. Toetust antakse üleminekuks fossiilselt kütuselt taastuvatele energiaallikatele ennetamaks varustushäireid ja tagamaks ettevõtjate varustuskindlust. Sisult tähendab see, et toetuse raames rahastatakse varustuskindluse parandamiseks üleminekut taastusenergia allikatele ning salvestusseadmete ostu ja paigaldust. Toetatakse ka elektrifitseerimist ning elektriühenduse kvaliteedi parandamise seadmete soetamist,

nt pingekõikumisi ennetavate seadmete soetamist. Lisaks toetatakse ettevõtja liitumist kaugküttega, mis vastab tõhusa kaugküttevõrgupiirkonna tingimustele, mis tulenevad energiatõhususe direktiivist 2012/27/EL ning kaugkütteseadusest. Minimaalselt toetatakse 70 unikaalset ettevõtjat, tulenevalt meetme eelarve mahust ning Eesti taaste- ja vastupidavuskavas kokku lepitust. Arvestades toetuse määra ja meetme eelarvet, on 70 toetatud ettevõtjat matemaatiliselt ja varasemaid kogemusi arvestades optimaalne eesmärk. Samas on võimalik toetada suuremat hulka ettevõtjaid, kui taotlejate hulgas on ka mikro- ja väikeettevõtjaid või kui kõik taotlejad ei taotle toetust maksimummääras.

Kui toetust taotletakse ja antakse VTA määruse alusel, ei ole Ukraina kriisist mõjutatus oluline, st ettevõtja kvalifitseerib toetust taotlema ka juhul, kui Ukraina sõda teda mõjutanud ei ole. Küll aga peab ta vastama muudele määruse nõuetele, nagu ka Ukraina sõjast mõjutatud ettevõtja.

Eelnõu § 3 sätestab ka Euroopa Komisjoni ühise näitaja, millesse toetuse andmisega panustatakse. Eelnõu panustab taaste- ja vastupidavusrahastu ühisesse näitajatesse, milleks on toetatavad ettevõtjad, kelle hulgas on väike-, sealhulgas mikro-, keskmise suurusega ja suurettevõtjad.

Tabel 1. Euroopa Komisjoni ühine näitaja

Väljund	Mõõtühik	Andmeallikas	Mõõtmise aeg
Toetatavad ettevõtjad (millest: väike-, sealhulgas mikro-, keskmise suurusega ja suurettevõtjad)	ettevõtja	SFOS ¹	Toetuse andmisel ja pärast projekti lõppu

Taaste- ja vastupidavusrahastus kokku lepitud tulemusteks on avatud voo elluviimine 2023. a I poolaastal (eesmärk), 70 sõlmitud toetuslepingut 2023. aasta lõpuks (siht) ning 70 lõpetatud projekti 2026. aasta I poolaastal (siht).

Eelnõu § 4 määrab eelnõus kasutatavad terminid, nagu väikeettevõtja, suurettevõtja ja keskmise suurusega ettevõtja, varustuskindlus ja teised eelnõu kontekstis olulised terminid, samuti on selgitatud, mida tähendab põhimõte „ei kahjusta oluliselt“, mida tuleb järgida tegevuste abikõlblikkuse tagamisel. Termin „taastuvenergia allikad“ vastab taastuvenergia direktiivile (EL) 2018/2001 (edaspidi RED II direktiiv) sõnastusele, tagamaks mõiste üheselt mõistetavust ja käsitlemist.

Eelnõu § 5 kohaselt täidab vahendusasutuse ülesandeid Ettevõtjate ja Innovatsiooni Sihtasutus. Vahendusasutuse ülesanne on korraldada taotlusvooru avamine, taotluste vastuvõtt, nende menetlemine, väljamaksete tegemine ning järelevalve tegemine toetuse kasutamise üle. Vahendusasutus peab tähtjaks koondama vajalikud aruanded, need üle kontrollima ja esitama Riigi Tugiteenuste Keskusele. Koordineeriv asutus on Riigi Tugiteenuste Keskus.

Eelnõu § 6 käsitleb vaidemenetlust. Vaideid lahendab vahendusasutus.

2. peatükk. Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal

Eelnõu 2. peatükis kirjeldatakse toetatavaid tegevusi, käsitletakse toetatavaid kulusid, sätestatakse projekti abikõlblikkuse perioodi puuduvad põhimõtted ning tuuakse esile toetuse maksimumsumma, osakaal ja tingimused.

¹ Struktuuritoetuste register

Eelnõu § 7 toob esile toetatavad tegevused. Toetatakse üleminekut taastuvatele energiaallikatele RED II direktiivi tähenduses. Toetatavad taastuvad energiaallikad ja nendele kehtestatud nõuded peavad olema kooskõlas RED II direktiiviga. Just bioenergia ehk bioloogilist päritolu energiaallikate puhul tuleb järgida RED II direktiivi artiklites 29–31 sätestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumidega ning artiklis 26 sätestatud toidu- ja söödapõhise bioenergia eeskirjadega. RED II direktiivi asjakohased sätted on Eesti õigusesse üle võetud energiamajanduse korralduse seadusega.

Toetatakse taastuvatele energiaallikatele üleminekuks vajalike seadmete ostmist, paigaldamist ja nendega seotud ehitustöid nelja toetatava tegevuse lõikes:

- 1) üleminek taastuvenergia allikale;
- 2) salvestusseadme ostmine, tingimusel, et salvestusseade asub pärast mõõtepunkti;
- 3) elektrifitseerimine;
- 4) tõhusa kaugküttevõrguga liitumine, mis vastab kaugkütteseaduse § 4 lõige 4 tähenduses tõhusa kaugkütte võrgupiirkonna tingimustele.

Toetatavad tegevused hõlmavad energia varustuskindluse tagamiseks vajaliku seadme ostmist, muu hulgas on toetatavad seadmed näiteks akupangad, päikesepaneelid, tuulegeneraatorid (abikõlblikud ei ole diisलगeneraatorid või muud fossiilset kütust kasutavad generaatorid, vastavalt põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“²) jms. Toetatavad on nii salvestusseadmed kui ka asendusseadmed, nii need, mis on püsivalt tehnosüsteemidesse integreeritud ja automaatse ümberlülitusega, kui ka n-ö lisalahendused, et probleem jooksvalt lahendada. Energia varustuskindluse tagamiseks vajalik seade peab asuma pärast mõõtepunkti (vastama *storage behind the meter* põhimõttele). Toetatakse ka eelnevaga otseselt seotud ehitise ja rajatise ehitamist, need peavad vastama ehitusseadustikus sätestatud tingimustele ja olema otseselt seotud energiaallika üleminekuuga fossiilselt kütuselt taastuvale. Muud ehitustegevust, mis ei ole otseselt seotud meetme eesmärgiga ega toetatavate tegevustega, meetmest ei toetata, sealhulgas ei toetata näiteks hoone soojustamist vms. Oluline on, et toetus taastuvale energiaallikale üleminekuks oleks vastavuses direktiivis 2018/2011/EL (RED II) sätestatuga. Toetatav on elektrifitseerimine ja kaugküttega liitumiseks vajalike seadmete soetamine ning ehitise ja rajatise ehitamine – see tähendab nii seadme soetamiskulude, ehituse (trass ja soojasõlm) kui ka liitumistasu toetamist. Kaugküttevõrk peab vastama tõhusa kaugkütte põhimõttele, mida tõendab sellele võrgupiirkonnale väljastatud tõhusa kaugküttepiirkonna märgis. Lisainfot märgise osas saab lugeda: <https://epha.ee/tohus-energia/>. Tõhus kaugkütte, selle mõiste ja tingimused, on välja toodud energiatõhususe direktiivis, mis on Eesti õigusesse üle võetud kaugkütteseadustega.

Toetatavad on ainult need investeeringud, mille tegevustega ei ole alustatud enne taotluse esitamist. Samuti peavad toetatavad investeeringuobjektid asuma Eestis.

Tagamaks kooskõla „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, toetatakse üleminekut vaid käesolevas määruses nimetatud taastuvenergia allikatele. Taastuvenergia allikate puhul tuleb järgida säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside vähendamise kriteeriume ning erinorme, mis on kehtestatud energiamajanduse korralduse seaduses. Geotermilised tegevused ei tohi hõlmata nafta või gaasi uurimist ega kaevandamist ega sellistel eesmärkidel kasutatavate seadmete soetamist. Tuleb tagada, et metaani eraldumine oleks minimaalne ja jääks tunduvalt alla künnise 20 000 tonni CO₂ ekvivalenti/aastas.

Toetust ei anta Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi raames toimuvale tegevusele, mille prognoositav kasvuhoonegaaside heide ei ole asjaomastest võrdlusalustest väiksem.

² ingl *do not significant harm principle, DNSH principle*

Vastavad võrdlusalused on kehtestatud Euroopa Komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2021/447, 12. märts 2021, millega määratakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 2 kindlaks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamisel kasutatavate võrdlusaluste muudetud väärtused ajavahemikuks 2021–2025. Nimetatud määruse lisas I on toodud võrdlusalused, mis mõlemad kehtivad samaaegselt. Toetust saab projekt, mille kasvuhoonegaaside heide on madalam võrdlusalustest. Kui see aga pole oluliselt madalam, siis tuleb koos taotlusega esitada selgitus põhjuste kohta, miks täiendav kasvuhoonegaaside vähendamine ei ole võimalik. Täpsem loetelu vajalikest andmetest on toodud §-s 12 lõikes 5.

Toetatavad ei ole tegevused, mis lähevad vastuollu põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ ning mille elluviimist ei saa rahastada taastekava vahenditest. Sisuliselt tähendab see, et toetust ei anta fossiilkütustega seotud tegevusaladele. Projektid peavad vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82–209) (edaspidi taastuvenergia direktiiv) nõuetele. Määruse alusel võib toetada ainult selliseid projekte, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnaalaseid standardeid ja prioriteete ning millega ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju.

Biogaasi puhul tuleb selle käitlemisel lisaks lähtuda määruses viidatud keskkonnaministri määrustest.

Toetust antakse keskkonnaalastele õigusaktidele vastavale projektile. Seetõttu on oluline, et toetuse taotlemisel ja andmisel oleks silmas peetud relevantseid õigusakte nagu energiamajanduse korralduse seadus, kaugkütteseadus ja elektrituruseadus.

Eelnõu § 8 sätestab projekti toetatavad ja mittetoetatavad kulud. Paragrahvi 8 lõike 1 kohaselt on üldpõhimõttena toetatavad kulud taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks taotleja poolt tehtud vajalikud ja põhjendatud kulud. Kulud peavad vastama samal ajal taaste- ja vastupidavuskava määruse ning kõnesoleva määruse tingimustele. Toetatakse materiaalsesse põhivarasse tehtavat investeeringut. Kõik toetatavad kulud peavad olema tasutud pangaülekandega, vähim ülekantav summa peab olema 100 eurot. Toetatakse ainult kõnesoleva määruse raames toetatavate tegevustega seonduva vara ostmist. Kõik toetatavad kulud peavad olema otseselt seotud § 7 lõikes 2 nimetatud tegevustega.

Abikõlblik kulu tähendab seadme soetamise ja selle paigaldamise, seadistamise või kasutamise väljaõppe maksumust ning seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ning selle paigaldamise või seadistamise maksumust. Ehitise ja rajatise puhul on abikõlblik eelprojekti koostamise (peab olema koostatud pärast 20. juulit 2022) ning ehitise ja rajatise projekteerimise, püstitamise, laiendamise, rekonstrueerimise, rajamise ja paigaldamise maksumus. Sama kehtib ka kaugküttega liitumise puhul, mille osas on abikõlblik lisaks ka liitumistasu.

Täiendavalt seatakse nõuded, millele ehitise ja rajatise peavad vastama. Ehitise kohta peab olema ehitisluba või ehitusteatis, ehitise ja selle alune maa peavad olema taotleja omandis või peab ehitisealusele maale olema taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks, kui taotleja on mikro- või väikeettevõtja, ning vähemalt seitsmeks aastaks, kui taotleja on keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja. Aega hakatakse lugema hetkest, mil vahendusamet teeb taotluse rahuldamise otsuse.

Ehitise puhul peab ehitise olema taotleja omandis või peab taotleja kasuks olema seatud hoonestusõigus või kasutusvaldus või olema sõlmitud kirjalik üüri- või rendileping vähemalt viieks aastaks, kui taotleja on mikro- või väikeettevõtja, ning vähemalt seitsmeks aastaks, kui

taotleja on keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja. Aega hakatakse lugema hetkest, mil vahendusasutus teeb taotluse rahuldamise otsuse.

Taotleja ei või tegevusi alustada enne taotluse esitamist, vastasel korral ei kuulu taotlus rahuldamisele.

Ei toetata käibemaksu, amortisatsioonikulu, kinnisasja omandamise kulu, pangagarantiid, finants- ja pangakulu, riigilõivu, kindlustusmaksid, liisingumakseid, personalikulusid ja projektijuhtimisega seotud töötasu, samuti projektijuhtimisteenuse ning toetuse taotlemiseks ettevalmistava töö tegemiseks tehtud kulud. Toetatavad ei ole projekti tegevustega mitteseotud või ebavajalikud kulud.

Eelnõu § 9 käsitleb projekti abikõlblikkuse perioodiga seonduvat. Projekti abikõlblikkuse periood määratakse taotluse rahuldamise otsuses. Selle kestel projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti abikõlblikkuse periood on kuni 24 kuud. Projekti abikõlblikkuse periood lõpeb taotluse rahuldamise otsuses märgitud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2025. Taotleja ei tohi alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi enne taotluse esitamist vahendusasutusele. Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist vahendusasutuse poolt ja lõppsaajale lõppmakse tegemist. Põhjendatud juhul võib abikõlblikkuse perioodi pikendada, ent mitte kauemaks kui 31.12.2025. Riigiabi ajutise raamistiku alusel toetuse taotlemise korral ei saa abikõlblikkuse periood alata hiljem kui 31. detsember 2023.

Eelnõu § 10 sätestab toetuse minimaalse summa, milleks on 5000 eurot, ning maksimaalse summa, osakaalu toetatavatest kuludest ning kaasnevad tingimused. Toetuse maksimaalne summa on 200 000 eurot mikro- ja väikeettevõtja ning 500 000 eurot keskmise- ja suurettevõtja puhul. Ka toetuse osakaal varieerub suuruse põhjal järgmiselt:

- 1) 40 protsenti toetatavatest kuludest väikeettevõtja, sealhulgas ka mikroettevõtja korral;
- 2) 30 protsenti toetatavatest kuludest keskmise suurusega ettevõtja korral;
- 3) 20 protsenti toetatavatest kuludest suurettevõtja korral.

Üks taotleja võib esitada mitu projekti, mis võivad ka üksteisega olla seotud, kuid toetussumma mikro- ja väikeettevõtja kohta ei tohi ületada 200 000 eurot ega 500 000 eurot keskmise- ja suurettevõtja puhul.

Kuigi abi andmise aluseks oleva Ukraina kriisist tingitud ajutise raamistiku kohaselt ei ole eelnõu koostanud ministeeriumil kohustust arvestada piirkondlikke erisusi, võimaldatakse väljaspool Tallinna linna ja Harjumaad tegutsevatele ettevõtjatele toetuse 10 protsenti suuremat määra. Seega on kaalude jaotus suurusgruppide kaupa väljaspool Tallinna linna ja Harjumaad vastavalt 50, 40 või 30 protsenti. Toetuse miinimummäär on vähemalt 15 protsenti abikõlblike kulude summast, miinimumsummas 5000 eurot. VTA rakendamisel määrad ei muutu.

3. peatükk. Nõuded toetuse taotlejale ja taotlusele

Eelnõu 3. peatükis kirjeldatakse nõudeid toetuse taotlejale ning taotlusele.

Eelnõu § 11 lõike 1 järgi võib toetust taotleda Eestis registreeritud äriühing, kes peab olema tegutsenud vähemalt 1. jaanuarist 2021.

Kui toetust taotletakse Ukraina ajutise kriisiabi raamistiku alusel, saavad toetust taotleda ettevõtjad, mida Venemaa Föderatsiooni Ukrainasse sissetungi tõttu suurenenud sisendihinnad on negatiivselt enim mõjutanud. VTA määruse alusel toetust taotlevale ettevõtjale see piirang ei

laiene. Oluline on märkida, et Ukraina kriisist tingitud riigiabi ajutine reeglistik kehtib kuni 31.12.2023 ja hiljem seda alusena kasutada ei saa. Küll saab pikemalt kasutada toetuse maksmise alusena VTA-d.

Määratakse ka tingimused, kuidas mõõta, kas ettevõtja on Ukraina kriisist mõjutatud. Ettevõtjat loetakse Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärgedest mõjutatuks juhul, kui mõjud on avaldunud aastate 2021 ja 2022 võrdluses. Sõjategevus Ukrainas on tekitanud märkimisväärset majanduslikku ebakindlust, häirinud kaubavoogusid ja tarneahela toimimist ning toonud kaasa erakordselt suure ja ootamatu energia hinnatõusu, eriti maagaasi ja elektri puhul, aga ka paljude muude sisendite puhul. Ettevõtjate kasumit on vähendanud kiirem tooraine- ja energia-, kuid ka muude kulutuste (sh näiteks pakendid) kasv võrdluses müügitulu suurenemisega. Ka majanduskasvu häiriva faktorina ning elanikkonna rahulolematuse (hinnatõus, kaupade ja teenuste kättesaadavus jms) põhjusena tuuakse sageli välja kõrged energiahinnad. Näiteks, toiduainetele kehtestas Venemaa embargo juba 2014. aastal ning Eesti toidutööstuste äri Venemaaga praktiliselt peatus. Seega on eriti asjakohane ja oluline pidada silmas otsest negatiivset mõju ettevõtjatele, mille on põhjustanud sõda Ukrainas, isegi kui nende ettevõtjate otsene seos Venemaa, Valgevene või Ukraina turgudega puudus või oli minimaalne. Ukraina sõjast tingitud mõju tarneahelatele, energiahindadele ja kaubavoogudele on seega peamine aspekt, mis negatiivse mõjuna ettevõtjatele avaldub, kuna otse Ukraina, Venemaa või Valgevene turgudel tegutsenud ettevõtjaid on vähe. Seega, lühidalt on sihtrühm ettevõtja, kelle sisendkulu on oluliselt mõjutatud Venemaa kallaletungist Ukrainale.

Selleks, et defineerida ettevõtja, kes on Ukraina kriisist mõjutatud, peavad taotleja kasutatava kahe põhitooraine ühikuhinnad kokku olema 2022. aasta keskmisena kasvanud vähemalt 50 protsenti võrreldes 2021. aasta keskmise hinnaga, või on tema kasutatava energia ühikuhind kasvanud 2022. aasta keskmisena vähemalt 50 protsenti, võrreldes 2021. aasta keskmise ühikuhinnaga. Kui ettevõtja sellele tingimusele vastab, on ta taotlemiseks kõlblik. Nimetatud kriteeriumeid peab taotleja dokumentaalselt tõestama.

Kahe põhitoorainena käsitatakse kahte peamist kasutatavat toorainet. Kokku peavad need moodustama vähemalt 20 protsenti taotluse esitamisele eelnenud aasta müügitulust, sealhulgas võib ka üks põhitooraine moodustada üle 20 protsendi.

Toodud on välistused tegevusalade lõikes, toetustele mittekvalifitseeruvad ettevõtjad on defineeritud järgmiste EMTAK koodide lõikes:

- 1) jagu A – põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük;
- 2) jao C alajagu 10 – toiduainete tootmine, v.a meetmest „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ toetust mittesaanud ettevõtja;
- 3) jao C alajagu 11 – joogitootmine, v.a meetmest „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ toetust mittesaanud ettevõtja;
- 4) jao C alajagu 120 – tubakatoodete tootmine;
- 5) jagu G – hulgi- ja jaekaubandus, v.a mootorsõidukite ja mootorrattaste hooldus ja remont;
- 6) jagu L – kinnisvaraala tegevus;
- 7) jao R alajagu 920 – hasartmängude ja kihlvedude korraldamine;
- 8) jagu K – finants- ja kindlustustegevus;
- 9) jao J alajagu 62 – programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused;
- 10) jao M alajagu 69 – juriidilised toimingud ja arvepidamine;
- 11) jao M alajagu 70 – peakontorite tegevus ja juhtimisala nõustamine;
- 12) jao M alajagu 73 – reklaamindus ja turu-uuringud;
- 13) jao N alajagu 77 – rentimine ja kasutusrent;
- 14) jao N alajagu 782 – ajutise tööjõu rent;
- 15) sõltumata sektorist, kõik fossiilkütustega seotud tegevused nii ettevõtja põhitegevusala kui ka

kõrvaltegevusalade kaupa.

Lisaks on esile toodud, et toetatavad ei ole fossiilsete kütustega seotud tegevusalade toetamine, seda nii ettevõtja põhitegevusala kui ka kõrvaltegevusalade kaupa.

Paragrahvis on loetletud need tegevusvaldkonnad, milles tegutsevad ettevõtted ei saa toetust taotleda riigi valikute tõttu ja lähtudes vähese tähtsusega abi määruse ja ajutise kriisiabi reeglistikust. Oluline on esile tuua, et toidu- ja joogitootmise ettevõtjate toetuse saamine on piiratud. Toetatakse ainult neid ettevõtjaid, kes Maaeluministeeriumi meetmest „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ toetust ei saanud või kontserni kuulumise ja töötajate ning käibe piirangu tõttu toetusele ei kvalifitseerunud. Taotleja põhitegevusala EMTAKi tuvastamisel on oluline tegevuse sisuline vastavus vastava EMTAKi koodi sisule.

Taotleja taotluse esitamisele eelneva kahe majandusaasta keskmine müügitulu peab äriregistrile esitatud majandusaasta aruannete kohaselt olema vähemalt 100 000 eurot ja ei tohi olla täis vähese tähtsusega abi määr, kui ettevõtja taotleb toetust VTA alusel. Kuna äriregistrile peab majandusaasta aruande esitama 1. juulil ning taotus esitatakse esimesel poolaastal, st enne viidatud kuupäeva, tuleb taotlejal majandusaasta aruanne toetusele kvalifitseerumiseks esitada enne 1. juulit. Kui taotleja taotleb projektile või projekti üksikule tegevusele samal ajal toetust mitmest meetmest või muust riigieelarvelisest, Euroopa Liidu või välisabi vahendist, peab taotleja esitama taotluses sellekohase teabe. Samuti on välistatud, et toetust taotlevad ettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse EL-i kehtestatud sanktsioone.

Eelnõu § 12 sätestab nõuded taotlusele ning taotlusega esitatavatele dokumentidele. Vahendusasutusel on õigus küsida taotlejalts lisaks asjakohaseid andmeid, kui andmed on vajalikud otsuse tegemiseks.

Oluline on, et tegevused vastaksid põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“, millele vastavust taotleja peab kinnitama. Kinnituse andmisel on abiks Euroopa Komisjoni tehnilistel suunised³. Kui taotletakse taristuinvesteeringuid, mille maksumus on 10 miljonit eurot või enam, tuleb taotlusele lisada kliimamuutustele vastupanuvõime kontrollimise dokumendid vastavalt Euroopa Komisjoni teatisele 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised“⁴. Ka biogaasi puhul kehtib lisanõue tõendada jäätmetest saadava toote vastavust rahvusvahelistele, Euroopa või Eesti standardile või jäätmeseaduse § 21 lõike 2 alusel kehtestatud määruse nõuetele või EL-i kehtestatud jäätmete lakkamise määruse nõuetele või tuleb tõendada, et jäätmetest toodetud asju ei ole võimalik eristada looduslikust toorainest toodetud asjast.

Taotlusele seab määrus järgmised tingimused: taotlus peab sisaldama § 12 lõigetes 1–2 toodud andmeid, kinnitusi ja dokumente. Juhul kui taotleja on riigihankekohustuslane, tuleb esitada hankeplaan, milleks vahendusasutus on kehtestanud vormi.

Seadme puhul, kui taotleja ei ole hoone omanik, esitab taotleja kavandatava investeeringu nõuetekohasuse tõendamiseks kirjaliku üüri- või rendilepingu, hoonestusõiguse seadmise lepingu või kasutusvalduse lepingu.

Ehitise puhul esitab taotleja kavandatava investeeringu nõuetekohasust tõendavad järgmised dokumendid:

- 1) projekti elluviimiseks vajalikud load, sealhulgas ehitisluba või ehitusteatist ja kooskõlastused;
- 2) ehitusprojekti, mis vastab vähemalt majandus- ja taristuministri 17. juuli 2015. a määruses nr 97

³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC0218\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC0218(01))

⁴ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021XC0916\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021XC0916(03))

„Nõuded ehitusprojektile” sätestatud eelprojekti staadiumile;

3) hoonestusõiguse seadmise lepingu, kui taotleja kasutab investeringuobjektialust maad hoonestusõiguse alusel, mis tõendab, et taotleja kasuks on seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks, kui taotleja on mikro- või väikeettevõtja ning vähemalt seitsmeks aastaks kui taotleja on keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja. Aega arvatakse vahendusasutuse poolt otsuse tegemise hetkest.

Juhul kui taotleja kuulub kontserni, tuleb esitada taotleja ja kontserni liikmete skeem rakendusüksuse vormil, kui andmed ei ole avalikult kättesaadavad. See on oluline teave riigiabi analüüsi tegemisel.

4. peatükk. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

Eelnõu § 13 kohaselt on taotlemine jooksev. Vahendusasutus avaldab enne taotlemise avamist toetuste rahastamise eelarve ja selle jaotuse, kooskõlastades selle eelnevalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Taotlemise avamisest, lõpetamisest ja peatamisest ning eelarvest teavitab vahendusasutus avalikkust oma veebilehel. Eelarve ammendumisel taotluste vastuvõtt peatatakse ja menetluses olevaid taotlusi menetletakse nende esitamise järjekorras.

Eelnõu § 14 sätestab taotluse menetlemist puudutava. Toetust taotletakse jooksvalt kuni eelarveraha lõppemiseni. Toetust taotletakse e-toetuse keskkonnas. Kui aga selles ei ole vastava dokumendiliigi esitamist ette nähtud, esitab dokumendi elektroonselt taotleja esindusõiguslik isik digitaalselt allkirjastatuna. Kui eelarve ammendub, peatab vahendusasutus taotluste vastuvõtmise ja menetluses olevaid taotlusi menetletakse nende esitamise järjekorras.

Taotluse menetlemise tähtaeg on 30 tööpäeva vahendusasutusele taotluse esitamisest arvates, mille jooksul peab vahendusasutus tegema otsuse taotluse rahuldamise, mitterahuldamise või osalise rahuldamise kohta. Vahendusasutus võib nõuda taotlejalt selgitust ja lisateavet ning taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge. Kui taotluses avastatakse puudusi, teavitab vahendusasutus sellest viivitamata taotlejat ja annab puuduste kõrvaldamiseks kuni 10 tööpäeva, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg. Eksperdi kasutamise korral pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg ekspertiisi tegemiseks kuluva aja võrra. Eksperdi kasutamisest teavitab vahendusasutus taotlejat viivitamata.

Kui taotlemine toimub Ukraina ajutise kriisiabi raamistiku alusel, saab seda teha kuni raamistik kehtib ehk 2023. aasta lõpuni. Pärast seda saab toetust taotleda ainult VTA alusel.

Eelnõu § 15 sätestab taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise tingimused, samuti asjaolud, mille esinemisel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks. Taotleja ja taotlus peavad vastama kõnesolevas määruses sätestatud nõuetele. Taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks, kui taotlus ei vasta määruse nõuetele ja taotleja ei ole määratud tähtaja jooksul esitanud vahendusasutuse nõutud selgitusi, lisateavet ega kõrvaldanud puudusi, või taotluses on esitatud teadlikult ebaõigeid või mittetäielikke andmeid. Mittevastavaid taotlusi ei hinnata ja need jäetakse rahuldamata.

Eelnõu § 16 käsitleb hindamiskomisjoni moodustamist. Komisjoni võib moodustada vahendusasutus ning komisjoni moodustamisel kooskõlastatakse selle koosseis ministeeriumiga ja avaldatakse vahendusasutuse veebilehel enne taotlemise avamist. Kuna hinnatavad taotlused võivad sisaldada valdkonnaspetsiifilist teavet, võib vahendusasutus kaasata hindamisse vajaduse korral lisaeksperte. Sel juhul pikeneb taotluse menetlemise aeg 10 tööpäeva. Hindamiskomisjoni liikmed peavad olema erapooletud ja sõltumatud hinnatavatest projektidest ja taotlejatest.

Eelnõu § 17 lõige 1 sätestab hindamiskriteeriumid projektide hindamiseks. Hindamiskriteeriumi 1 osakaal koondhindest on 30 protsenti. Hinnatakse projekti tegevuste mõju meetme eesmärgi ja tulemusnäitaja saavutamisele. Selle raames hinnatakse projekti panust toetuse andmise eesmärkide ja näitajate saavutamisele. Mida suurema mõjuga on hinnatava projekti tegevused ettevõtte arengule, seda kõrgemad punktid on võimalik hindamisel saada. Paremini läbimõeldud tegevusplaan annab suurema punktide arvu.

Hindamiskriteeriumi 2 osakaal koondhindest on 40 protsenti. Meetme eesmärgi täitmiseks on oluline valida välja taotlejad, kellel on võimekus ja suutlikkus projekti tegevusi teha. Raha otstarbekaks kasutamiseks on oluline hinnata taotlejate võimekust selleks enne projekti elluviimist. Selle rakendamisel kontrollitakse, kuidas on tagatud projektis osalejate kvalifikatsioon, kogemus, jätkusuutlikkus, tehnilised eeldused, riskide juhtimise oskus jms, et projekti kavandatud viisil ellu viia. Samuti hinnatakse projekti ettevalmistamise kvaliteeti.

Hindamiskriteeriumi 3 osakaal koondhindest on 30 protsenti. Selle raames antakse hinnang projekti tegevuste põhjendatusele ja kuluefektiivsusele, hinnatakse projekti realistlikkust ning seda, kas ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed, et saavutada projekti tulemused. Näiteks hinnatakse, kuivõrd on projekt läbi mõeldud, kas projektiga ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed, et teha kavandatud tegevused teoks ja tulemused saavutada. Samamoodi antakse hinnang planeeritud eelarve realistlikkusele ja otstarbekusele.

Eelnõu § 17 lõike 2 kohaselt hinnatakse hindamiskriteeriume skaalal 0–4, millest kõrgeim hinne on 4 ja madalaim 0. Taotluse koondhinne kujuneb hindamiskomisjoni antud hinnete kaalutud keskmisest, arvestades loetletud hindamiskriteeriumite alusel antud hindeid. Hindamiskriteeriumite sisu täpsustatakse hindamismetoodikas, mille kinnitab vahendusasutus. Hindamismetoodika kooskõlastatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning avaldatakse vahendusasutuse veebilehel hiljemalt taotluste vastuvõtmise alustamise päeval.

Eelnõu § 18 sätestab taotluse rahuldamise regulatsiooni. Taotluse rahuldamise otsuse teeb vahendusasutus ning taotlus võidakse rahuldada täielikult, osaliselt või kõrvaltingimusega. Samuti sätestatakse, et rahuldamise otsuse puhul peab kaalutud keskmine koondhinne olema vähemalt 2,50 ning ühegi alamkriteeriumi hinne ei tohi olla vähem kui 2,00. Taotluse rahuldamise korral peab ka rahastamisotsus mahtuma meetme eelarvesse. Taotluse rahuldamine vormistatakse otsusena, milles peavad olema kajastatud kõik määruse § 18 lõikes 3 sätestatud punktid.

Kui taotluse täielik rahuldamine ei ole taotlusvooru eelarve tõttu võimalik, võib taotletud toetussummat taotleja nõusolekul vähendada või projekti tegevust muuta tingimusel, et saavutatakse taotluses sisalduva projekti tegevuste eesmärk. Taotluse rahuldamise kohta ei tehta otsuseid enne, kui Euroopa Komisjon on kiitnud heaks riigiabi teatise.

Eelnõu § 19 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korra. Taotlus jäetakse rahuldamata juhul, kui: taotleja või taotlus ei vasta määruses esitatud nõudele; taotleja mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist; hindamistulemuse põhjal ei ületa projekt lävendit või ei vastata sellele; taotluste rahastamise eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada; taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta; taotleja ei ole kõrvaltingimuse seadmisega nõus; taotluses on esitatud valeandmeid või esineb asjaolu, mille tõttu taotlejat või taotlust ei oleks saanud nõuetele vastavaks tunnistada või ei saa taotlust rahuldada; taotlus ei vasta põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“. Rahuldamata jätmise otsuses tuuakse esile § 19 lõikes 2 nimetatud aspektid.

Eelnõu § 20 sätestab taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise tingimused ja korra. Taotlus rahuldatakse osaliselt, kui esineb üks järgmine asjaolu:

- taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ette nähtud toetuse mahu tõttu;
- taotlus ei ole põhjendatud, arvestades taotletud toetuse summat, projekti tegevusi ja nendega saavutatavaid tulemusi;
- taotleja vähese tähtsusega abi vaba jääk ei võimalda soovitud mahus toetust anda.

Taotluse osaline rahuldamine on lubatud üksnes põhjendatud juhul ja tingimusel, et projekti eesmärk on saavutatav ka osalise toetusega ning taotleja on nõus vahendusasutuse ettepanekuga taotletud toetuse summat vähendada või projektis kavandatud tegevust muuta. Oluline on, et iga toetatud projekt saavutaks kavandatava eesmärgi ja tulemusnäitajad.

Kui aga taotleja ei ole vahendusasutuse taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga nõus, teeb vahendusasutus taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Kui kõrvaltingimused on täidetud, lisatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde.

Eelnõu § 21 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist puudutava. Sätestatakse juhud, kui taotluse rahuldamise otsuse muutmise vormistatakse otsusena. Seda tehakse, kui muudetakse:

- toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse veel mõni tegevus;
- projekti toetatavate kulude kogumahtu või toetuse osakaalu toetatavatest kuludest;
- projekti abikõlblikkuse perioodi;
- toetuse jaotust riigiabi liikide lõikes.

Rõhutame, et taotluse rahuldamise otsuses nimetatud projekti eesmärki ja projekti tulemust ei tohi muuta – see on oluline meetme eesmärkide saavutamiseks. Samuti ei tohi projekti tegevustega kulude abikõlblikkuse reeglite kohaselt alustada enne, kui projektitaotlus on heaks kiidetud. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise käigus hinnatakse muu hulgas otsuse vastavust riigiabi tingimustele.

Eelnõu § 22 kohaselt toimetatakse rahuldamise otsus taotlejale kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates ja seda tehakse haldusmenetluse seaduse §-des 25–28 sätestatud viisil.

5. peatükk. Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Viiendas peatükis käsitletakse aruannete esitamist ja toetuse maksmise täpsemaid tingimusi.

Eelnõu § 23 sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise. Lõppsaajal on kohustus esitada vahendusasutusele projekti vahe- ja lõpparuanded. Aruandlusperioodi pikkus on kolm kuni kuus kuud. Täpsemad tähtajad nähakse ette taotluse rahuldamise otsuses. Aruannete esitamine annab vahendusasutusele selgema teabe projekti tegevuste tegemise seisust, võimalikest tõrgetest ja nende lahendamise viisidest. See aitab paremini tagada kogu meetme eesmärkide saavutamise.

Eelnõu § 23 lõike 5 kohaselt esitab lõppsaaja vahendusasutusele aruanded. Projektiaruanded tuleb esitada struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonna kaudu. Vahendusasutus koostab vormid, sätestades sealjuures täpsema teabe, mida aruannetes tuleb esitada. Järeларуandlus on aluseks, et seirata taaste- ja vastupidavusrahastu kava eesmärke.

Taaste- ja vastupidavuskava määruse § 14 lõike 3 ning kõnesoleva määruse kohaselt tuleb vahe-, lõpp- ja järeларуandes sätestada vähemalt:

- aruandlusperiood;
-

- tehtud tööd ja tegevused, andmed projekti arengu kohta, asjakohasel juhul info riigihangete või tehtud ostude kohta ning asjakohane info tulemuste saavutamise kohta;
- lõppsaaja hinnang projekti tulemuslikkusele ja elluviimisele;
- lõppsaaja kinnitus andmete õigsuse kohta ja aruande esitamise kuupäev;
- taotluse rahuldamise otsuses märgitud projekti nimi, projekti number ja toetuse saaja nimi;
- projekti kavandatud tulemuse saavutamiseks tehtud tegevused, saavutatud tulemusnäitaja, põhjendus planeeritud ja tegeliku tegevuse ning tulemuse erinevuse kohta.

Eelnõu § 24 sätestab toetuse maksmise tingimused. Lõppsaaja peab esitama maksetaotluse ning vahe- ja lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu. Toetust makstakse tekkinud ja tasutud kulude alusel või ettemaksena. Makse eelduseks on:

- 1) kulude aluseks oleva töö teostamine, kauba kättesaamine või teenuse osutamine ja kulude tasumine omafinantseeringu ulatuses;
- 2) projekti tegevusest tingitud kulude tekkimist ja asjakohasust ning kulude tasumist tõendava dokumendi või selle koopia esitamine vahendusasutusele.

Põhjendatud juhul on lubatud osalise ettemakse tegemine. Selle eelduseks on, et täidetud on taaste- ja vastupidavuskava määruse § 9 lõike 5 ja 6 tingimused, mis määratlevad ettemaksu osakaalu ja riigiabi puhul garantii nõude. VTA puhul viimast nõuet ei rakendata.

Vahendusasutus võib maksetaotlust menetleda kuni 30 tööpäeva ning toetust makstakse vastavalt taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest ja mitte suuremas mahus, kui on määratud toetuse summa. Kui lõppsaajale tehakse makse ettemaksena tasutud omafinantseeringu alusel, tasub lõppsaaja tasumata kuludokumentide kogusumma ja esitab vahendusasutusele tasumist tõendavad dokumendid kümne kalendripäeva jooksul makse saamisest arvates.

Vahendusasutus võib teha toetuse maksmisest osalise või täieliku keeldumise otsuse juhul, kui:

- 1) esitatud maksetaotlus või kuludokument ei vasta nõuetele;
- 2) esitatud kuludokument ei vasta toetuse taotluse eelarves esitatud projekti tegevusele ja eesmärgile;
- 3) lõppsaaja majanduslik olukord on sedavõrd halvenenud, et toetuse kasutamine või projekti elluviimine on ohustatud või kui toetuse saaja rikub käesolevas määruses või taaste- ja vastupidavuskava määruses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud tingimusi;
- 4) projekti tulemused ei vasta käesolevas määruses sätestatud eesmärgile ja taotluses määratud tulemusnäitajale või kui taotleja kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust.

Lõppmakse tehakse pärast projekti tegevuste elluviimist, kulude abikõlblikkuse kontrollimist ja tasumise tõendamist ning lõpparuande kinnitamist. Maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik tasaarveldada tagasinõudmise otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega. Vahendusasutusel on õigus vähendada proportsionaalselt väljamakstava toetuse suurust lõppsaaja omafinantseeringu vähenemise korral alla taotluse rahuldamise otsuses sätestatud määra.

6. peatükk. Toetuse tagasinõudmine

Eelnõu § 25 sätestab toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmisega seonduva.

Vahendusasutus lähtub määruse „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimused“ § 11 lõikest 1, mille kohaselt on vahendusasutusel õigus teha taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistamise otsus, või projektile eraldatud

toetus tagasi nõuda proportsionaalselt rikkumise ulatusega järgmistel juhtudel:

- a) toetuse saamise või kasutamise seotud kohustust või nõuet ei ole osaliselt või täielikult täidetud;
- b) toetust on kasutatud selliste kulude või tegevuste rahastamiseks, mis ei ole toetatavad;
- c) toetuse saamise või kasutamise seotud tingimused on täidetud näiliselt, toetuse saamiseks on esitatud valeandmeid, projekti elluviimisel on esinenud pettus, korruptsioon või huvide konflikt;
- d) toetust saanud isiku suhtes on algatatud pankroti- või likvideerimismenetlus ja seeläbi ei ole võimalik tagada projekti elluviimist ettenähtud tingimustel ega kavandatud tulemuste saavutamist.

Toetuse tagasinõudmisel lähtutakse taaste- ja vastupidavuskava määruse § 11 lõigetes 3–10 sätestatust. Näiteks eeltoodud muu hulgas sätestatud tingimus, et taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise ja toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha viie aasta jooksul, või kui toetuse suurus on 60 000 eurot või sellest väiksem, kolme aasta jooksul projektile viimase makse tegemisest, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu õigusest tuleneb teisiti. Samamoodi sätestatakse, et toetuse saaja peab tagasinõutud toetuse maksuma tagasi 60 kalendripäeva jooksul, ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi nõude puhul nelja kuu jooksul, tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamise päevast alates; tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib tasaarveldada sama projekti raames maksmisele kuuluva toetusega. Lisaks sätestab taaste- ja vastupidavuskava määrus selle, et kohustuse või tingimuse täitmata jätmise laadist tulenevalt vähendatakse toetust 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti projektile või selle tegevusele eraldatud toetusest. Toetuse tagasinõudjal on õigus rakendada kaalutlusõigust.

Kui tagasinõutud toetus jäetakse tähtajaks tagasi maksmata, kohaldatakse viivist perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse⁵ § 49 kohaselt. Ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi tagasinõudmisel järgitakse konkurentsiseaduse §-is 42 sätestatut.

7. peatükk. Lõppsaaja ning vahendusasutuse õigused ja kohustused

Eelnõu 7. peatükis kehtestatakse lõppsaaja ja vahendusasutuse õigused ja kohustused.

Eelnõu § 26 sätestab üksikasjalikult lõppsaaja kohustused. Muu hulgas kohustub lõppsaaja tagama toetuse rahuldamise otsuses ette nähtud omafinantseeringu.

Lõppsaaja kohustub teavitama avalikkust ja tegevustes osalejaid toetuse päritolust alates toetuse saamisest, lähtudes nõuetest, mis on sätestatud määruse „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimused“⁶ §-s 12. Näiteks on toetuse saaja kohustatud teavitama avalikkust ja tegevustes osalejaid toetuse päritolust alates toetuse saamisest, viidates kõnes või tekstis, et projekti on rahastanud Euroopa Liit taasterahastu NextGenerationEU vahenditest, ning kasutades objektide ja avalikkusele mõeldud esemete ja dokumentide märgistamisel logo koos märkega „Rahastanud Euroopa Liit – NextGenerationEU“ kooskõlas tingimustega, mis on kehtestatud määruse „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimuste“ § 12 punktides 2–11. Samamoodi on nõue tähistada logoga ese, dokument või muu teabekandja, mis on mõeldud avalikkusele, osalejatele, lõppsaajatele või projekti sihtrühmale, ning veebileht või selle mobiilivaade, mille kaudu edastatakse projektiga seotud teavet.

Eelnõu § 27 sätestab vahendusasutuse kohustused ja õigused ning vahendusasutus lähtub seejuures nõuetest, mis on sätestatud määruse „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimused“ § 4 lõikes 7 ja kõnesolevas määruses.

⁵ [RT I, 02.06.2021, 21](#)

⁶ [RT I, 01.12.2021, 5](#)

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8);
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.02.2021, lk 17–75);
3. Euroopa Komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatis „Riigiabimeetmete ajutine kriisiraamistik majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale“ (ELT C 426 I, 09.11.2022, lk 1–34).

4. Määruse mõjud

Toetusmeetme elluviimise abil toetatakse ettevõtjate üleminekut fossiilsetelt energiaallikatelt taastuvatele. Samuti leevendatakse Eesti ettevõtjatele Venemaa agressioonist Ukrainas tingitud negatiivset mõju energia varustuskindlusele. Meede mõjutab positiivselt ettevõtluse arengut, aidates kaasa kriisi üleelamisele, tööhõive säilimisele ja ettevõtjate muutumisele kestlikumaks.

Määruse rakendamine eeldab teatud tegevuste elluviimist ja sellega kaasneb mõningane töökoormuse kasv Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Piirkondliku ettevõtluse edendamiseks on väljaspool Harjumaad ja Tallinna tegutsevatele ettevõtjatele ette nähtud väiksem omaosaluse määr. Vajaduse korral tehakse lisategevusi, et informeerida eri piirkondade ettevõtjaid toetuse taotlemise ja saamise võimalustest.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu määrusena jõustumine ja selle alusel taotlusvoorude läbiviimine aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.02.2021, lk 17–75) artiklis 18 nimetatud taaste- ja vastupidavuskava eesmärkide ja tegevuste elluviimisele. Määruse abil viiakse ellu Euroopa Komisjoni kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava komponendi 2 „Rohelise ülemineku kiirendamine ettevõtetes“ investeeringut 2.8 „Varustuskindluse investeeringu toetus“.

Meetme eelarve on kavandatud taaste- ja vastupidavusrahadu vahenditest ja kõnesoleva toetusmeetme eelarveks on kavandatud 20 miljonit eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Määruse rakendamine ei too kaasa riigieelarvelisi kulusid, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Maaeluministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Tööandjate Keskliidule ja Eesti

Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile. Märkused ja nendega arvestamine on kajastatud seletuskirja lisas.

Märkuse/kommentaari esitaja	Arvestatud/mittearvestatud
Rahandusministeerium	
On tervitatav, et regionaalse ettevõtluse edendamiseks on väljaspool Harjumaad ja Tallinna tegutsevatele ettevõtjatele ette nähtud väiksem omaosaluse määr. Palume kindlasti arvestada, et toetuse võimalustest teavitamisel ja nõustamisel pööratakse tähelepanu eri piirkondade ettevõtjatele.	Arvestatud.
Eelnõu § 2 lg 1: lõikes viidatud komisjoni teatis alates 9.03.23 enam ei kehti, kuna 9.03.23 võttis Euroopa Komisjon vastu uue teatise „Riigiabi meetmete ajutine kriisi- ja üleminekuraamistik majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale“, mis asendab 9.11.2022. a raamistikku.	Arvestatud.
Eelnõu § 2: soovitame selguse huvides sätestada eraldi lõikes (nt uues lõikes 2) tingimus, et riigiabi ajutise raamistiku alusel antav riigiabi koos meetme alusel antava toetusega ei tohi taotleja kohta ületada kaks miljonit eurot. Eelnõu praegune § 2 lõige 2 oleks sel juhul erisus sellest tingimusest.	Arvestatud.
Eelnõu § 3 lg 2 loetleb, millal loetakse ettevõtja Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärgedest mõjutatuks. Muu hulgas on kirjas, et kaks tingimust kolmest peavad olema täidetud viimase kolme aasta jooksul. Palume täpsustada, mis aastaid konkreetselt mõeldakse. Lisaks palume põhjendada, miks on valitud just sellised kriteeriumid ja milline on otsene seos varustuskindluse parandamisega – põhjendus on muu hulgas vajalik riigiabi loa taotluse esitamiseks Euroopa Komisjonile vastavalt eelnõu § 2 lõikes 1 nimetatud teatisele.	Arvestatud. Kriteeriumeid on muudetud ja seletuskirjas argumentatsioon lahti kirjutatud.
Eelnõu § 10 lg 1: soovitame selguse huvides teises lauses täpsustada, et taotleja erinevatele projektidele antava abi summa kokku on kas 200 000 või 500 000.	Arvestatud.
Eelnõu § 10 lg 2, § 10 lg 3 punktid 1 - 3: palume selgitada, miks on erinevus abi summas ja toetuse maksimaalses osakaalus kui taotleja on nt autonoomne väikeettevõtja või keskmise suurusega ettevõtja ja kui taotleja on väikeettevõtjaks või keskmise suurusega ettevõtjaks kvalifitseeruv kontserni puhul? VKE definitsiooni kohaselt tuleb igal juhul ettevõtja suuruse määramisel (väike, keskmine või suur) võtta arvesse kogu kontserni.	Arvestatud. Määruse sõnastust on kohendatud.
Eelnõu § 10 lg 5: lisada tuleks, et vähese tähtsusega abi tasu eest kaupu vedavale maanteetranspordiettevõtjale ei tohi kokku ületada 100 000 eurot (vt komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikkel 3 lõige 2).	Arvestatud. Määruse sõnastust on täiendatud.
Eelnõu § 18: lisada tuleks lõige, et taotluse rahuldamise otsuseid ei tehta enne, kui Euroopa Komisjon on teinud riigiabi teatise kohta lubava otsuse. Kui siiski on vajadus anda toetust enne komisjoni	Arvestatud. Määrust on vastava lisa lõikega täpsustatud.

otsust, siis saaks seda teha vaid vähese tähtsusega abina – sel juhul tuleks ka see võimalus §-s 18 sätestada.	
Eelnõu § 25: palume lisada, et ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi tagasinõudmisel järgitakse konkurentsiseaduse §-is 42 sätestatud.	Arvestatud. Määrust on täpsustatud.
Alustuseks toonitan veelkord üle, et uute RRF meetmete õigusakte paraku ei ole võimalik kehtestada enne kui taastekava muutmisega seotud EL Nõukogu rakendusotsus on vastu võetud. Ja seetõttu ei ole võimalik ka voore avada ega kulusid teha. Ametlikult esitasime taastekava muudatuse 9.03, mistõttu eelduslik hilisem muudatuse jõustumise aeg on 9.06.2023, aga loodame, et EK jõuab kiiremini menetletud, kuna sisulisi küsimusi üleval ei ole.	Teadmiseks võetud.
<p>SK sissejuhatus: viidatud on, et toetada tuleb minimaalselt 60 ettevõtjat, EK-le 15.02 saadetud mitteametliku materjali koosseisus lubasime teha sellest meetmest kokku 70 projekti ning nii sai see sisse ka 9.03 esitatud ametlikku taastekava muutmise ettepanekusse. Palun ära korrigeerida läbivalt (sh §3 lg 4 ja vastav SK).</p> <ul style="list-style-type: none"> o If the projects use highest possible EU cofinancing (micro and small enterprises 200 000 € and medium and big enterprises 500 000 €, then the number of projects is 50+20=70 projects in total. o Target: Number of contracts awarded following the call for proposals – 70, Q4/2024 o Target: Number of projects completed – 70, Q2/2026 	Arvestatud. Toetuse saajate arv korrigeeritud.
Põhimõtteliselt toetan toetuslepingute sõlmimise tähtjaks varasema tähtaja seadmist, kui EK-le lubatakse (hetkel SK-s 2023.a lõpp ja §9 lg 1, § 14 lg 1), siiski, arvestades, et taastekava saab heal juhul kinnitatud 9. juuniks 2023 (või pisut varem), seejärel saate kehtestada toetuse andmise tingimused, seejärel saate avada vooru, siis tuleb suvi, juttu on ka riigiabi taotlusest, ei pruugi olla 31.12.2023 realistlik kõigi 70 toetuslepingu sõlmimiseks. Võiks ehk kaaluda 2024.a I kvartalit tähtajana siseriiklikku määrusesse, siis küll ei jõua enam lõpus 24 kuu pikkuseid projekte rahastada muidugi, tehtav oleks ilmselt ka projektide abikõlblikkuse perioodi I kv võrra pikendamine. Taastekavasse läks tähtjaks Q4/2024, mulle tundus, et ka seda alguses ei soovitud kogu projektide mahule välja lubada. Aga ei pea seda kommentaari arvestama kui kõik tehtav on. Varasem siseriiklik tähtaeg ei sega hilisemat CID tähtaega.	Teadmiseks võetud. Otsustasime esialgu jätkata algselt kavandatud ajakavaga.
KM käitub RRFi korral teisiti kui SFi korral. Vastavalt RRFi määruse §2 lg 5 „Taastekava raames antavast toetusest ei hüvitata käibemaksu, välja arvatud juhul, kui on võimalik tõendada, et käibemaksuga maksustamine toimub liikmesriigi väliselt ja seeläbi tekib riigile kulu.“ ei pea minu hinnangul igasugust käibemaksu kehtestama mitteabikõlbliku kuluna ja projekti kogu maksumusest välja jätma, kuna toetuse määr ei saa ühelgi juhul olla suurem kui 50%. Ehk siis alati on tagatud, et toetuse saaja paneb vähemasti KM	Teadmiseks võetud. Käsitleme käibemaksu mitteabikõlblikuna, analoogselt SF-i meetmetega.

<p>ulatuses omafinantseeringu (§3 lg 7: omafinantseering – toetuse saaja, lõppsaaja ja partneri kantav osa toetatava tegevuse kuludest, mida toetusest ei hüvitata ja mille osaks võib olla kogu projekti käibemaks, mis ei ületa tegevuse omafinantseeringu osakaalu ning mille puhul on tõendatav, et vastavalt käibemaksu reguleerivatele õigusaktidele ei ole tasutud käibemaksu sisendkäibemaksuna õigust maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ja käibemaksu ei hüvitata ka muul moel). Kui aga niikuinii kõik toetuse saajad saavad toetatavatelt kuludelt alati sisendkäibemaksu tagasi, siis OK.</p>	
<p>Palun vaadake üle §14 SK ja §13(5) eelnõu. SK ütleb: „Kõnesoleva määruse alusel saab ettevõtja toetust taotleda ühe korra.“, eelnõu ütleb: „Toetust ei saa taotleda, kui taotleja on määruse alusel toetust saanud ning projekti ei ole vastavalt määruse § 9 lõikele 3 lõppenuks loetud.“ – ehk siis eelnõu lubaks nagu uuesti tulla kui üks projekt on lõppenud, kuigi ei ole realistlik, et enne projektide heakskiitmise lõppu 2023.a lõpuks keegi juba esimese projektiga lõpuni saab. Ehk oleks mõistlik see eelnõu säte maha võtta.</p>	<p>Arvestatud. Segadust tekitav säte on eemaldatud.</p>
<p>§14 lg 1 – lisaks eelpool toodud tähtajale, juhin tähelepanu asjaolule, et tegemist on tulemspõhise instrumendina, mistõttu MKM ja seega ka EISA peavad tagama, et toetuse rahuldamise otsuseid tuleb vähemalt 70 ja vähemalt 70 projekti viiakse lõplikult ellu. Seega, kuupäev ise vb ei peaks olema ainus tingimus vooru sulgemiseks, vaid ka tulemused peavad saama täidetud (mh ka siis kui eelarve enne ammendub, siis peab MKM juurde andma kuskilt eelarvet, loodetavasti päris nii ei lähe siiski). Vb isegi tuleks kaaluda eelarve ammendumata hakkamisel kriteeriumina, et tagatud peab saama EK-le lubatud tulemuste saavutamine (vb vaja eelistada väiksemaid projekte kui muidu ei saa, mitte enne sisse tulnud projekte). Kokkuvõtvalt, palun seda teemat natuke veel mõelda – kuidas igal juhul tagatakse EK otsuses lubatavate tulemuste täitmine.</p>	<p>Arvestatud. Viidatud tähtaeg kehtib Ukraina ajutise riigiabi raamistiku alusel taotlejatele. VTA alusel saab ka edaspidi. Määrust on täpsustatud.</p>
<p>Eelnõu §25 sõnastusest võiks välja lugeda, et ainult siis tehakse tagasinõue, kui tegevusi ei lõpetata hiljemalt 31.12.2025. Seletuskirjas viidatud RRF määruse §11 on siiski laiem ja seal kogu jutt olemas, aga eelnõus mitte. Palun vaadata eelnõu sõnastus selliselt üle, et kõik toetuse saajad saaksid väga selgesti aru, mis juhtudel neilt toetus tagasi nõutakse, isegi kui projekt on ajaraamis tehtav.</p>	<p>Arvestatud. Määrust on täpsustatud.</p>
<p>Palun vahendusametuse kohustuste juures §27 lg 1 välja tuua ka RRF määruse § 14 kohane spetsiifiliste tähtaegadega aruandlus koordineerivale ametusele, mis on oluline sisend EK kohustuslikule aruandlusele.</p>	<p>Arvestatud. Säte on lisatud.</p>
<p>Maaeluministerium</p>	
<p>Juhime tähelepanu, et eelnõu kohaselt on küll teoreetiliselt loodud võimalus toidu- ja joogitööstustel taotleda ettevõtja varustuskindluse toetust, kuid eelnõus sätestatud täpsema tingimused nii taotlejale kui ka toetatavale tegevusele siiski välistavad toidu- ja joogitööstustel selle toetuse saamist. Käesoleva eelnõu kohaselt saavad toetust taotleda üksnes need ettevõtjad, keda</p>	<p>Arvestatud. Viidatud kriteeriume on muudetud.</p>

<p>Ukrainas toimuv sõda on enim mõjutanud. Eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatakse, et ettevõtja loetakse Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärgedest mõjutatuks juhul, kui viimase kolme aasta jooksul esines vähemalt kaks järgmistest tingimustest: Ukraina, Venemaa või Valgevene turg moodustas vähemalt kümme protsenti taotleja käibest, taotleja oli sunnitud sulgema oma üksuse punktis 1 nimetatud turgudel, taotleja kasutatava põhitooraine hind on kasvanud vähemalt 50 protsenti võrreldes 2020. aasta hinnaga.</p> <p>Selgitame, et juba enne sõjategevuse algust Ukrainas oli toidu- ja joogitööstustele seatud erinevaid piiranguid Venemaa turul tegutsemisele, millest tulenevalt suurel osal toidu- ja joogitööstustel puuduvad üksused Venemaal ja Valgevenes või on need üksused juba aastaid tagasi suletud. See tähendab ka seda, et nende riikide turud toidu- ja joogitööstuste käibele enam nii suurt mõju ei avalda. Olenemata sellest, et Eesti toidu- ja joogitööstused enam nii aktiivselt Venemaa või Valgevene turul ei tegutse, siis märkimisväärselt mõjutab ja mõjutab ka edaspidi Ukrainas toimuv sõjategevus nende ettevõtjate tegevust.</p> <p>Märgime, et sõjategevus Ukrainas on tekitanud märkimisväärset majanduslikku ebakindlust, häirinud kaubavoogusid ja toidutarneahela toimimist ning toonud kaasa erakordselt suure ja ootamatu energia hinnatõusu, eriti maagaasi ja elektri puhul, aga ka paljude muude sisendite puhul. Näiteks olid toiduainetööstused (v.a kalatööstus) 2022. aasta I kvartalis 4,5 miljoni euroga kahjumis, 2022. aasta II ja III kvartali kasum oli kaks kolmandikku väiksem kui 2021. aasta II ja III kvartalis. Kasumit on vähendanud kiirem tooraine- ja energia-, kuid ka muude kulutuste (sh näiteks pakendid) kasv võrdluses müügitulu suurenemisega. Ka majanduskasvu häiriva faktorina ning elanikkonna rahulolematuse (hinnatõus, kaupade ja teenuste kättesaadavus jms) põhjusena tuuakse sageli välja kõrged energiahinnad, ebastabiilne energiaturg ning energiakatkestused, mis on tingitud energiasüsteemide rikestest või ebasoodsatest ilmastikutingimustest. Seega on energia varustuskindlus ühiskonna toimimise ja konkurentsivõime tagamise alustala, mistõttu on oluline toetada selliste investeeringute puhul toidu- ja joogisektorit ning tagada riigis toidujulgeolek.</p> <p>Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku, et ettevõtja loetakse Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärgedest mõjutatuks juhul, kui tema energiakulud võrreldes müügituluga on märkimisväärselt kasvanud.</p>	
<p>Toetatavate tegevuste osas on eelnõu § 7 lõikes 2 sätestatud, et toetatavateks tegevusteks on energia varustuskindluse tagamiseks vajaliku seadme ostmise, energia varustuskindluse tagamiseks vajaliku ehitise ja rajatise ehitamine ning kaugkütte seaduse tähenduses võrguga liitumiseks vajaliku ehitise ja rajatise ehitamine ning seadme ostmise ning kaugküttega liitumise puhul liitumistasu. Seletuskirjas on täpsustatud, et mõeldud on seadmeid, näiteks päikesepaneele, tuulikuid jt taastuvenergia seadmeid, aga ka näiteks biogaasi kasutamise võimaluse loomist. Toetatav on salvestusseadme, elektriühenduse kvaliteedi parandamiseks vajaliku</p>	<p>Mitte arvestatud. Paraku ei ole see taastekava tingimuste tõttu võimalik.</p>

<p>seadme, näiteks aku, stabilisaatori või generaatori ostmine ja paigaldamine. Toetust ei anta fossiilkütustega seotud tegevustele.</p> <p>Märgime, et töötlevas tööstuses energia varustuskindluse tagamisel on äärmiselt oluline ajutise vooluallika olemasolu, milleks on eelkõige generaator. Võttes arvesse, et sageli on töötleva tööstuse puhul tegemist energiamahuka majandusharuga, millest tulenevalt seal kasutatavad generaatorid on oluliselt võimsamad, kui need, mida kasutatakse tavapäraselt majapidamistes. Sellisteks generaatoriteks, mida saab kasutada tööstusüksustes, on eelkõige diisलगeneraatorid.</p> <p>Ka eelmisel aastal toimunud meetme „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ taotlusvooru statistika kohaselt taotlesid toidu- ja joogitööstused eelkõige toetust diisलगeneraatorite ostmiseks, mida saab kasutada vajadusel ajutise vooluallikana.</p> <p>Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku toetada selliste generaatorite ostmist, mis tagavad võimaliku elektrikatkestuse korral töötlemisüksuses elektriga varustatuse, olenemata sellest, millist kütuseliiki generaatoris kasutatakse.</p>	
<p>Toidujulgeoleku tagamine on elulise tähtsusega, mis tähendab, et toiduga varustus peab olema stabiilne ja toit kättesaadav, millest tulenevalt on äärmiselt oluline, et toidu- ja joogitööstustel oleks võimalik taotleda toetuseid, mis aitavad kaasa toidujulgeolu tagamisele. Kuna käesoleval hetkel on loodud vaid teoreetiline võimalus taotleda toidu- ja joogitööstustel ettevõtja varustuskindluse toetust, siis Maaeluministerium ei kooskõlasta eelnõud ja palume leida võimalused meie ettepanekutega arvestamiseks.</p>	Teadmiseks võetud.
<p>Lisaks märgime, et toidujulgeoleku tagamisel on suur roll ka jaekaubandusel, millest tulenevalt on oluline leida võimalusi ka nende toetamiseks ja toimepidevuse tagamiseks eelkõige elektrikatkestuste korral. Selleks, et elanikkonnal oleks toidu vajadus tagatud ka kriisi ajal, on oluline, et toidutarneahel toimiks tõrgeteta. Toidutarneahelana käsitletakse nii toidu esmatootmist, töötlemist ja jaekaubandust kui ka neid ühendavat logistikat ning laondust. See tähendab, et ka jaekaubandusel on toidutarneahelas oluline roll, sest just sealt saab inimene esmajoones oma toidu. Varustuskindluse ja toimepidevuse meetmetes on oluline, et arvestatakse toiduainete jaekaubanduse rolli toidutarneahelas ning leitakse võimalusi toetada ka toidu- ja esmatarbekaupade jaekaubandusettevõtete toimepidevuse tõstmist.</p>	Mitte arvestatud. Jaekaubandusel on kahtlemata oluline roll toidu jõudmisel tarbijateni, ent toetuse eesmärk on pakkuda tööstusele, sh toidu- ja joogitööstusele abi energiakriisiga toimetulekuks.
Keskkonnaministerium	
<p>Määruse eelnõu § 12 lõike 2 punktis 1 nimetatakse, et taotleja peab andma kinnituse projekti vastavuse kohta põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“. Sama paragrahvi lõikes 5 öeldakse, et põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ vastavuse hindamisel lähtutakse komisjoni teatisest 2021/C 58/01 ja vahendusasutuse juhendist hindamise läbiviimise ja vormi kohta, mis avaldatakse taotlusvooru avamisel vahendusasutuse kodulehel. Seega jääb arusaamatuks, kas piisab</p>	Arvestatud. „Ei kahjusta oluliselt“ määratakse kindlaks valikkriteeriumitega. Toetatavad tegevused juba vastavad sellele põhimõttele.

<p>taotleja kinnitusest (§ 12 lg 2 p 1) või peab taotleja vastavalt juhendile hindama iga tegevuse vastavust „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele (§ 12 lg 5). See ei selgu ka seletuskirjast. Teeme ettepaneku küsida taotlejalt selgitust tegevuste vastavuse kohta „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele ja täiendada § 12 lõike 2 punkti 1 sõnadega: „ja selgitus iga keskkonna- ja kliimaeesmärgi vastavuse kohta põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“. Teine variant on määrata kindlaks tegevuste valikukriteeriumid, nii et iga toetatav tegevus on juba kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega.</p>	
<p>Teeme ettepaneku lisada seletuskirja § 12 lõike 5 selgitus selliselt: „Lõikes 5 täpsustakse põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ vastavuse hindamiseks vajaliku teabe esitamist. Vahendusametuse kodulehel avaldatakse taotlusvooru avamisel juhendmaterjal põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ vastavuse hindamiseks, mis põhineb Euroopa Komisjoni tehnilistel suunistel. Taotleja saab täita juhendis oleva lisa 1 vormi ning juhend selgitab ja abistab hindamist. Euroopa Komisjoni tehnilised suunised sisaldavad selgitusi hindamiseks ning ka lisa IV toodud näiteid, kuidas hindamist projekti põhjal lahendada ja kuidas põhjendada keskkonnamärgikesse panustamist või nendele kahju vältimist. Hindamisel tuleb arvestada, et pakutud leevendusmeetmed tuleb ka tuvastatud oluliste keskkonnamõjude maandamiseks projekti rakendamisel ellu viia, selleks et põhimõte „ei kahjusta oluliselt“ oleks tagatud.“.</p>	<p>Mittearvestatud. Vt eelmist kommentaari. Toetatavad tegevused on juba „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttest lähtuvad.</p>
<p>Määruse eelnõu ei käsitle kliimakindluse tagamise nõuet taristuobjektide rajamisel. Struktuurivahendite kasutusel on kohustus tagada taristu investeeringutel kliimakindlus. Kliimakindluse tagamine on protsess, mille eesmärk on vältida taristu vastuvõtlikkust võimalikele pikaajalistele kliimamõjudele, tagades samas, et järgitakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja seda, et projektist tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste tase on kooskõlas 2030. aastaks saavutatava kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgiga ning 2050. aastaks saavutatava kliimanetraalsuse eesmärgiga. See kehtib investeeringutele, mille kestvus on vähemalt viis aastat. Taristu käsitus on lai, hõlmates nii hooneid, võrgutaristut kui ka mitmesuguseid ehitatud süsteeme ja varasid. Juhul kui meetmest rahastatakse ainult säästlikke energialahendusi, siis on võimalik lahendada taristu kliimakindluse tagamine ka selliselt, et kliimamuutuste leevendamise (kasvuhoonegaaside heite) osas seatakse kliimakindlust tagavad kriteeriumid määruse vastavustingimustega ning taotlejatel ei ole vaja esitada kliimanetraalsuse kontrollimise dokumentatsiooni. Taristu investeeringute taotlemise korral tuleb taotlejal lisada taotlusele kliimamuutuste vastupanuvõime kontrollimise dokumentatsioon vastavalt Euroopa Komisjoni teatisele 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised“. Teeme ettepaneku täiendada määruse eelnõud järgmiselt:</p> <p>1) muuta § 7 lõike 2 punkti 2 ja sõnastada see järgmiselt: „energia varustuskindluse tagamiseks vajaliku ehitise ja rajatise ehitamine selliselt, et see toetab taastuvate energiatootmise lahenduste kasutuselevõttu ja energiasäästu.“;</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Määrust on täiendatud.</p>

<p>2) lisada § 12 lõikesse 2 täiendav punkt: „taristu investeeringute taotlemise korral, mille maksumus on 10 miljonit eurot või suurem, lisada taotlusele kliimamuutustele vastupanuvõime kontrollimise dokumentatsioon vastavalt Euroopa Komisjoni teatisele 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised“.“</p>	
<p>Toetuse andmiselt tuleb lähtuda ringmajanduse ja jäätmehierarhia põhimõtetest, mille kohaselt on eelistatumad valikud jäätmetekke vältimine ja jäätmete ringlussevõtt. Hoiduda tuleks toetuskavadest, mis on vastuolus jäätmekäitluse eesmärkidega ja mis tooksid kaasa ringlusse võetavate jäätmete ebatõhusa kasutamise. Samuti tuleb arvestada, et vastavalt direktiivile 2018/2001 ei tohi liikmesriigid anda toetust jäätmete põletamisest saadud taastuenergiale, kui direktiivis 2008/98/EÜ sätestatud liigiti kogumise kohustused ei ole täidetud. Ka tuleks tagada, et juhul, kui toetust antakse biogaasi tootmisele reoveesettest, siis tuleb biogaasi tootmisel tekkiv kääritusjääk võtta ringlusse vastavalt keskkonnaministri 19.07.2017. a määrusele nr 24 „Reoveesettest toote valmistamise nõuded“. Juhul kui toetust antakse biogaasi tootmiseks biolagunevatest jäätmetest, siis tuleb biogaasi tootmisel tekkiv kääritusjääk võtta ringlusse vastavalt keskkonnaministri 10.05.2016. a määrusele nr 12 „Nõuded biolagunevatest jäätmetest biogaasi tootmisel tekkivale kääritusjäägile“. Teeme ettepaneku täiendada määruse eelnõud järgmiselt:</p> <p>1) täiendada § 7 lõigetega 7 ja 8 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(7) Toetust antakse biogaasi tootmisele reoveesettest tingimusel, et biogaasi tootmisel tekkiv kääritusjääk võetakse ringlusse vastavalt keskkonnaministri 19. juuli 2017. a määrusele nr 24 „Reoveesettest toote valmistamise nõuded“;</p> <p>(8) Toetust antakse biogaasi tootmiseks biolagunevatest jäätmetest tingimusel, et biogaasi tootmisel tekkiv kääritusjääk võetakse ringlusse vastavalt keskkonnaministri 10. mai 2016. a määrusele nr 12 „Nõuded biolagunevatest jäätmetest biogaasi tootmisel tekkiva kääritusjäägi kohta“.“</p> <p>2) Lisada § 12 lõikesse 2 täiendav punkt järgmises sõnastuses:</p> <p>„biogaasi tootmisele reoveesettest või biolagunevatest jäätmetest toetuse taotlemisel jäätmete ringlussevõttu tõendavad dokumendid, mis tõendavad jäätmetest saadava toote vastavust rahvusvahelisele, Euroopa või Eesti standardile või jäätmeseaduse § 21 lõike 2 alusel kehtestatud määruse nõuetele või EL-i poolt kehtestatud jäätmete lakkamise määruse nõuetele või et jäätmetest toodetud asju ei ole võimalik eristada looduslikust toorainest toodetud asjast“.</p>	<p>Arvestatud. Määrust on täiendatud.</p>
<p>Ohtlike jäätmete käitlemisega tekivad erinevad lõpp-produktid, mida ei ole üheselt võimalik käidelda. Teatud ohtlikke jäätmeid on võimalik ringlusse võtta, taaskasutada, kõrvaldada põletamise teel ning teatud ohtlikke jäätmeid on võimalik kõrvaldada ainult ladestamisega. Jäätmete käitlemisel tuleb lähtuda jäätmehierarhiast. Ohtlike jäätmete taaskasutamisele tuleb eelistada ringlussevõttu, nt õli sisaldavate jäätmete, lakkide ja värvide taaskasutamisele tuleb võimalusel teostada regenererimist. Ohtlike jäätmete põletustehase rajamisel tuleb silmas pidada, et jäätme põletamine energiakasutuse</p>	<p>Arvestatud.</p>

<p>eesmärgil on jäätmehierarhias vaid ühe sammu võrra kõrgemal kui kõrvaldamine. Seetõttu peaks põletama energiakasutuse eesmärgil sellised jäätmeid, mille liigiti ringlussevõtt ja taaskasutamine võimalik ei ole.</p> <p>Püsivad orgaanilised saasteained (edaspidi <i>POS-id</i>) on koondnimetus ainetele, mis on toksilised, püsivad keskkonnas aastaid, liiguvad tuhandete kilomeetrite kaugusele nende esialgsest tootmis- või kasutuskohast ning ohustavad tervist ja ökosüsteeme pikaajaliselt viisidel, mis ei olnud nende ainete eesmärk ja mida ei osatud ette näha. POS-id on inimeste toodetud ained, mis on tugevatoimelised pestitsiidid või neil on terve rida tööstuslikke eesmärke. Ülemaailmselt kontrollitakse POS-e 2001. aasta püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooniga, mille nõudeid rakendatakse Euroopa Liidus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (edaspidi POS-määrus). POS-idega saastunud jäätmete taaskasutamine, sh ringlussevõtt, on üldjuhul keelatud, kui kõnealuste ainete sisaldus jäätmetes on üle POS-määruse IV lisas seatud piirnormide.</p> <p>Teeme ettepaneku lisada § 7 lõike 6 punkti 3 sõnade „ohtlike jäätmete töötlemisega“ ja sõnade „tegelevates jaamades“ vahele lauseosa „või hävitamisele suunatud püsivaid orgaanilisi saasteaineid sisaldavate jäätmetega“. Seega palume muuta § 7 lõike 6 punkti 3 ja sõnastada see järgmiselt: „prügilate, jäätmepõletustehaste ja mehhaanilis-bioloogilise töötlemise jaamadega seotud tegevus, välja arvatud tegevused, mis toimuvad üksnes ringlussevõetamatute ohtlike jäätmete töötlemisega või hävitamisele suunatud püsivaid orgaanilisi saasteaineid sisaldavate jäätmetega tegelevates jaamades või olemasolevates jaamades, kui tegevuste eesmärk on suurendada energiatõhusust, koguda heitgaase ladustamiseks või kasutamiseks või taaskasutada põletustuhas leiduvaid materjale, tingimusel et need tegevused ei suurenda jaamade jäätmetöötlusvõimsust ega pikenda nende kasutusiga;“.</p>	
Eesti Tööandjate Keskliit	
<p>Määruse alusel antav toetus on erandina lubatav riigiabi komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatise „Riigiabimeetmete ajutine kriisiraamistik majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale“ (edaspidi „Teatis“). Määruse paragrahvi 3 kohaselt on toetuse eesmärk toetada Ukrainas toimuvast sõjategevusest mõjutatud ettevõtja varustuskindluse tagamist ja üleminekut uuele energiaallikale. Paragrahvi 2. lõige aga välistab toetuse ettevõtetele, kelle sisendkulud on oluliselt mõjutatud Venemaa kallaletungist Ukrainale ehk teatise sätestatud asjaoludest, kui tema turg ei olnud Venemaal. Samas on enamik Ukraina sõjast kannatanud ettevõtteid just sellised – Venemaal tegutses suhteliselt väike osa ettevõtetest, kuid toorainete hindade järsust tõusust kandsid kahju paljud. Seetõttu teeme ettepaneku § 3 lõiget 2 muuta selliselt, et täidetud peaks olema vähemalt üks, mitte kaks tingimust.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Kvalifitseerimise tingimused on muudetud.</p>

<p>Paragrahvis 3 arvestada kuni kahte põhitoorainet, kui need kombineerituna moodustavad vähemalt 20% käibest ja nende hinnad on kasvanud vähemalt 50%.</p>	Arvestatud.
<p>Paragrahvi 7 lõige 4 sätestab, et toetust ei anta projektile, mille tegevusega on alustatud enne taotluse esitamist. Teeme ettepaneku olemasolev sõnastus asendada Teatise sõnastusega: „abi võib anda investeeringuteks, mille tööd on alanud 20. juulil 2022 või hiljem.“</p>	Arvestatud.
<p>Paragrahvis 10 toodud piirsummad ettevõtte kohta on oluliselt väiksemad teatistes lubatud. Varustuskindluseks vajalikud investeeringud suuremates ettevõtetes võivad olla oluliselt suuremad määruses indikeeritud summadest. Sellest tulenevalt teeme ettepanekud:</p> <p>a. Toetuse piirsummat keskmise ja suurettevõtja puhul suurendada (Teatistes on nt piirang: „abi kogusumma ettevõtja kohta ei üle ühelgi ajahetkel ületada 100 miljonit eurot“).</p> <p>b. Toetuse maksimaalne osakaal toetatavatest kuludest tuleks ühtlustada erineva suurusega ettevõtete vahel teatistes lubatud 40% tasemele.</p> <p>c. Arvestades toetussummade väiksust, tunduvad hindamiskriteeriumid ebaproportsionaalselt keerukad Teatise eesmärgiga anda kiiret abi. Protseduure ja hindamist tuleks võimalikult lihtsustada.</p>	Mitte arvestatud.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	
<p>Eelnõu § 3 lg 2 sõnastus on järgnev:</p> <p>„Ettevõtja loetakse Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärjedest mõjutatuks juhul, kui viimase kolme aasta jooksul esines vähemalt kaks järgmistest tingimustest:</p> <p>1) Ukraina, Venemaa või Valgevene turg moodustas vähemalt kümme protsenti taotleja käibest;</p> <p>2) taotleja oli sunnitud sulgema oma üksuse punktis 1 nimetatud turgudel;</p> <p>3) taotleja kasutatava põhitooraine hind on kasvanud vähemalt 50 protsenti võrreldes 2020. aasta hinnaga.“</p> <p>Kaubanduskoda on seisukohal, et kavandatava toetusmeetme puhul tuleks esmajoonel lähtuda toetuse andmise eesmärgist, milleks on Eelnõu § 7 lg 1 kohaselt ettevõtete energia varustuskindluse tagamine ja üleminek uutele energiaallikatele. Kuna põhitooraine hinna kasv on nagunii paljudel juhtudel seotud Ukrainas toimuva sõjategevusega, siis võiksid Kaubanduskoja hinnangul saada võimaluse toetust taotleda ka need ettevõtted, kellel on Eelnõu § 3 lg 2 loetletud tingimustest esinenud viimase kolme aasta jooksul vaid üks. Seetõttu teeb Kaubanduskoda ettepaneku sõnastada Eelnõu § 3 lg 2 selliselt, et ettevõtja saaks taotleda toetust ka juhul, kui tal esines viimase kolme aasta jooksul vähemalt üks paragrahvis loetletud tingimustest.</p>	Arvestatud osaliselt. Kvalifitseerimise tingimused on muudetud.

<p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u></p> <p>Sõnastada eelnõu § 3 lg 2 järgnevalt:</p> <p>„Ettevõtja saab toetust taotleda juhul, kui viimase kolme aasta jooksul esines vähemalt üks järgmistest tingimustest:</p> <p>1) Ukraina, Venemaa või Valgevene turg moodustas vähemalt kümme protsenti taotleja käibest;</p> <p>2) taotleja oli sunnitud sulgema oma üksuse punktis 1 nimetatud turgudel;</p> <p>3) taotleja kasutatava põhitooraine hind on kasvanud vähemalt 50 protsenti võrreldes 2020. aasta hinnaga.“</p>	
<p>Eelnõu § 3 lg 3 sõnastus on järgnev:</p> <p>„Põhitooraine on tooraine, mille maksumus taotleja 2020. aasta käibest moodustas vähemalt 20 protsenti. Tingimuse täitmine peab olema dokumentaalselt tõendatud.“</p> <p>Kaubanduskoja hinnangul on Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärjedest oluliselt mõjutatud ka ettevõtjad, kelle põhitooraine moodustas nende 2020. aasta käibest mõnevõrra väiksema osa kui 20 protsenti. Seetõttu teeb Kaubanduskoda ettepaneku sõnastada Eelnõu § 3 lg 3 selliselt, et põhitoorainena on käsitletav tooraine, mille maksumus taotleja 2020. aasta käibest moodustas vähemalt 15 protsenti.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Võtsime aluseks kahe põhitooraine kombinatsiooni, mis kokku peab moodustama vähemalt 20%.</p>
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	
<p>Tahame omalt poolt pöörata tähelepanu meie meelest kahele piiravale asjaolule, mis vähendab olulisel määral meetme sihtrühma. Nimelt sätestab § 3 lõige 2 kolm tingimust, millest kaks peavad olema täidetud, mille kohaselt on ettevõtja Ukrainas toimuvast „sõjategevuse tagajärjedest mõjutatuks juhul, kui ...”. EPKK liikmetest toidutööstused pöörasid tähelepanu, et vähestel ettevõtetel oli seotus nimetatud turgudega ja seda tingimuseks seada oleks äärmiselt piirav. Toiduainetele kehtestas Venemaa embargo juba 2014.aastal ning äri Venemaaga praktiliselt peatus Eesti toidutööstustel. Samuti lõpetasid mitmed ettevõtjad Venemaaga ja Ukrainaga äri juba sõja alguses, sest ebakindlusest tulenevat riski hinnati liiga kõrgeks.</p>	<p>Arvestatud. Kvalifitseerimise tingimused on muudetud.</p>
<p>Lisaks tuuakse seletuskirja välja, et toetusmeetme sihtrühmaks toidu- ja joogitööstuse puhul on vaid ettevõtjad, kus töötab rohkem kui 750 töötajat või mille aastane käive ületab 200 mln eurot. Välistatakse väikesed (sealhulgas mikro-) ja keskmise suurusega ettevõtjad ning ka need kes on saanud toetust maaeluministeriumi määruse „Toiduainetööstuse investeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ alusel. Nõustume, et toetuste jagamisel tuleb vältida dubleerimist ehk ühele tegevusele ei tohiks saada toetust mitmest eri allikast. Kuid tahame pöörata tähelepanu asjaolule, et neid toidu- ja joogitööstuseid, kus töötab rohkem kui 750 inimest on Eestis vaid mõni üksik, mistõttu selline majandusnäitaja nõue on meie meelest liialt piirav. Teema omalt</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on parandatud. Need toidu- ja joogisektori ettevõtjad, kes ei ole saanud toetust määruse „Toiduainetööstuse investeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ alusel, saavad toetust taotlema käesolevast meetmest.</p>

poolt ettepaneku kehtestada majandusnäitaja, mida kasutatakse laiemalt ka Statistikaameti ettevõtete majandusnäitajate suurus, milleks on 250 töötajat.	
Eesti Toiduainetööstuse Liit	
<p>Ettepanek muuta §3 järgmiselt:</p> <p>Ettevõtja loetakse Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärgedest mõjutatuks juhul, kui viimase kolme aasta jooksul esines vähemalt üks järgmistest tingimustest :</p> <p>Põhjendus: Toidusektoris oli vähestel ettevõtetel seotus nimetatud turgudega ja seda tingimuseks seada oleks äärmiselt piirav ning välistaks praktiliselt meie sektori ettevõtete toetuse taotlemisvõimaluse. Toiduainetele kehtestas Venemaa embargo juba 2014.aastal ning äri Venemaaga praktiliselt peatus Eesti toidutööstustel. Võimalik oli teatud nishitooteid ekspordida ning jooke. Samas lõpetasid mitmed meie liidu liikmed Venemaaga äri kohe sõja alguses, kaugelt enne sanktsioonide kehtestamisi, samuti Valgevenega, Ukrainaga, sest ebakindlus ja risk muutusid liiga kõrgeks. Import kaubavahetus toimus, kuid nüüd on leitud tootmiskomponentidele asendused teistest riikidest, kahjuks ka kordi kallimate hindadega, mis on mõjutanud olulisel määral toiduainete lõpphindu.</p>	Arvestatud osaliselt. Kriteeriume on muudetud.
Riigi Tugiteenuste Keskus	
1) § 3 lg 1 nimetatud toetuse eesmärk ei ole kooskõlas CID-iga (veel mustandversioon). Seega peaks määruse eesmärk olema fossiilkütustelt ülemineku toetamine taastuenergia allikatele ning varustuskindluse suurendamine. Väljavõte CID-st: <i>The objective of the investment is to support the transition of companies from fossil energy sources to alternative energy sources. The supported eligible energy sources shall be wind, solar, biogas, geothermal and other environmentally friendly energy sources.</i>	Arvestatud. Eesmärki on täpsustatud.
2) Palun korrigeerige § 3 lg 4 nimetatud tulemusnäitajat (60 toetatud ettevõtjat), mis ei ole vastavuses hetkel läbiraägitava CID-ga (70 ettevõtjat).	Arvestatud.
3) Pöörame tähelepanu, et enne määruse kehtestamist on vajalik üle kontrollida § 3 lõikes 5 nimetatud ühised näitajad (kas jääb näitajana vaid toetatud ettevõtjad või lisandub veel midagi). Antud hetkel meetme ülesed näitajad veel EK-ga kokku lepitud ei ole ja seega tuleb need hiljem kindlasti üle vaadata.	Teadmiseks võetud.
4) § 4 punktis 6 täpsustada kaugkütteseaduse tähenduses liitumist „kaugküttevõrguga“. Kaugkütteseadus kasutab võrgu näol lühendit, mille algne termin on kaugküttevõrk. Kuna RRP muudatus on veel menetlemisel, siis on 28.03 seisuga lepitud kokku uues sekkumiskoodis (034), mille kliimapanus on 100% asemel 40% ja mille puhul kehtib tingimus, et energiatootmine vastab tõhusale kaugküttele (ingl <i>high efficiency district heating</i>). Kas on olemas kindlus, et kõik katlamajad vastavad nendele kriteeriumidele? Kui mitte, tuleks seada vastav tingimus määrusesse. Samuti tuleks	Kaugküte peab vastama tõhusa kaugkütte nõuetele. Täiendus on lisatud.

<p>seoses välistusnimekirjaga kirjutada määruses lahti, et millistel juhtudel saab toetada kaugküttele üleminekut, kui kaugküte kasutab osaliselt maagaasi (välistusnimekirjas on viide eranditele tehtud KOM tehnilistes suunistes DNSH kohta, mille III lisa need erandid nimetab).</p>	
<p>5) Lähtuvalt CID-ist tuleks määruses defineerida ka „toetavad energiaallikad“ (<i>The supported eligible energy sources shall be wind, solar, biogas, geothermal and other environmentally friendly energy sources. Electrification may also be supported.</i>) Energiaallikas tuleks kas mõistena sisustada ja/või viidata ka toetavate tegevuste juures.</p>	<p>Arvestatud. Terminite paragrahvis kajastatud loeteluna.</p>
<p>6) Täpsustada § 7 lg 2 nimetatud toetavaid tegevusi vastavalt CID-is toodud kirjeldustele. Ettepanek on täpsustada mõistest „seade“ - nt „salvestusseade“. Toetavatest tegevustest ei loe välja, et toetust saab ka taastuenergiale üleminekuks taotlelda. Fossiilkütustel põhinevaid generaatorid (bensiinil või diisilil või muul fossiilsel kütusel töötavad seadmed) ei ole abikõlblikud, sest pole kooskõlas välistusnimekirjaga (fossiilkütuste kasutamise seotud tegevusi ei toetata). Alternatiividest on olemas biogaasil töötavad generaatorid ja väikses mahus vesinikul töötavad generaatorid, kuid nende turul kättesaadavus ja võimekus vajaks analüüsimist ning otsustamist, et kas generaatoreid üldse toetada, kui alternatiivid pole tööstuse jaoks sobivad.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Näitlik ja mitteammendav loetelu on toodud seletuskirjas. Seadmete all ei mõtle me ainult salvestusseadmeid, seega määrusesse selliste kitsenduste tegemine ei ole põhjendatud.</p>
<p>7) § 7 lg 5 tuleks täpsustada, et toetust antakse projektile, mis vastab põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“ ja asjakohastele keskkonnaalastele õigusaktidele (CID-is on toodud konkreetne tingimus: <i>The terms of reference shall additionally require that only activities that comply with relevant EU and national environmental legislation may be selected</i>). KOM soovib, et selgitatakse, kuidas ja milliste keskkonnaalaste õigusaktidega arvestatakse. Praegusel juhul oleks asjakohane viidata muu hulgas toodete nõuetele vastavuse seadusele (toodete/seadmete kohta nõuetele vastavuse tõendamise), jäätmeseadus (salvestusseadmete vastavus RoHS direktiivi tingimustele ehk ohtlike ainete sisalduse keelule elektri- ja elektroonikaseadmetes, jäätmekäitluse nõuded jms), RED II direktiiv (energiamaajanduse korralduse seadus, kus on kehtestatud säästlikkuse kriteeriumid biomassi kasutusele biogaasi tootmiseks). Juriidilistele isikutele kehtib hoolsuskohustus, seega kõik asjakohased õigusaktid ja nendest tulenevad kohustused ettevõtete jaoks peaksid olema teada ja järgitud. Seda ehk vastavust keskkonnaalastele õigusaktidele peaks kinnitama taotleja ka § 12 juures.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>8) § 7 lg 6 osas täiendada, et toetust ei anta järgmistele tegevustele ja varadele. KOM on viimaste maksetaotluste raames soovinud, et oleks lisatud ka viide varadele. Palun parandada välistusnimekirja sõnastust, kuna praegu on viga lõikes 6 punktis 4. Terviklik sõnastus, mida kasutada võiks olla järgmine: (6) Toetust ei anta järgmisteks tegevusteks ja nendega seotud varade soetamiseks:</p>	<p>Arvestatud.</p>

<p>1) fossiilkütustega seotud tegevuseks, sealhulgas allkasutus tootmisahela järgmistes etappides, välja arvatud elektri- ja/või soojusenergia tootmise ning maagaasi ülekande- ja jaotustaristuga seotud projektid, mis vastavad põhimõtte „ei kahjusta oluliselt” tehniliste suuniste (2021/C58/01) III lisas sätestatud tingimustele;</p> <p>2) Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi raames toimuvaks tegevuseks, mille prognoositav kasvuhooonegaaside heide ei ole asjaomastest võrdlusalustest madalam;</p> <p>3) prügilatega seotud tegevusteks;</p> <p>4) jäätme põletustehastega seotud tegevusteks, välja arvatud juhul, kui tegevused toimuvad üksnes ringlussevõetamatute ohtlike jäätmete töötlemisega tegelevates jaamades või olemasolevates jaamades ning tegevuste eesmärk on suurendada energiatõhusust, koguda heitgaase ladustamiseks või kasutamiseks või taaskasutada põletustuhas leiduvaid materjale, tingimusel, et need tegevused ei suurenda jäätmetöötlusvõimsust ega pikenda nende kasutusega;</p> <p>5) jäätmete mehhaanilis-bioloogilise töötlemise jaamadega seotud tegevusteks, välja arvatud juhul, kui tegevused toimuvad olemasolevates mehhaanilis-bioloogilise töötlemise jaamades ning tegevuse eesmärk on suurendada energiatõhusust või moderniseerida eraldatud jäätmete ringlussevõttu biojäätmete kompostimiseks või biojäätmete anaeroobseks lagundamiseks, tingimusel, et need tegevused ei suurenda jaama jäätmetöötlusvõimsust ega pikenda kasutusega;</p> <p>6) tegevusteks, mille korral jäätmete pikaajaline kõrvaldamine võib kahjustada keskkonda.</p> <p>Puudu on täpsustav märkus CID-ist HKS käitiste kohta (täiendavate andmete esitamise kohustus). Selle puudusel ei saa eelnõud kindlasti kooskõlastada. § 12 tuleb lisada eraldi lõikena järgmises sõnastuses nõuded:</p> <p>(X) Euroopa Liidu kasvuhooonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvate käitiste puhul tuleb taotluses esitada järgimine teave:</p> <p>1) kordumatu tunnus, nimi, asukoht ja käitise tunnuscode või õhusõiduki käitaja tunnus Euroopa Liidu tehingulogis, nagu on sätestatud Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 2019/1122 artiklis 5;</p> <p>2) kasvuhooonegaaside heite prognoositav tase tooteühiku kohta;</p> <p>3) kasutatud tehnoloogia lühikirjeldus;</p> <p>4) kui toetatava tegevuse prognoositav kasvuhooonegaaside heide ei ole asjaomasest võrdlusalusest oluliselt madalam tulenevalt Komisjoni rakendusmäärusest (EL) 2021/447, 12. märts 2021, millega määratakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikele 2 kindlaks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamisel kasutatavate võrdlusaluste</p>	
---	--

<p>muudetud väärtused ajavahemikuks 2021–2025 , esitatakse selgitus põhjuste kohta, miks täiendav vähendamine ei ole võimalik.</p> <p>(XX) § 7 lõikes 6 punktides 4 ja 5 nimetatud erisuste korral tuleb esitada tõendid erandi rakendamiseks iga jaama kohta eraldi.</p>	
<p>9) § 8 lg 3 on nimetatud toetatavad kulud kaugküttega liitumisel. Loetelu tekitab veidi segadust, tuleks täpsustada toetatavate tegevuste kaupa (mida toetatakse kaugkütte korral ja mida ehitiste ja rajatiste korral).</p>	<p>Selgitame. Toetatavad tegevused ongi samad, ainus erinevus on kaugkütte puhul liitumistasu, mis on sellisena ka eraldi esile toodud.</p>
<p>10) § 11 lg 1. Taastekava ja CID-i alusel on sihtgrupiks tööstusettevõtted, kes kasutavad tootmises energiaallikana gaasi (ja soovivad lülitada ümber taastuvatele energiaallikatele). Palun tuua see määruks selgelt välja.</p>	<p>Määruse eelnõu on täiendatud Euroopa Komisjoniga peetud arutelu tulemuste kohaselt. Sihtrühmaks on ettevõtjad, kes kasutavad fossiilset kütust.</p>
<p>11) § 11 lg 2 p 2. Taastekavas on sihtgrupi all selgelt välistatud sektorina toiduainete tootmine ning erandit seal lubatud ei ole. Väljavõte taastekavast: <i>Target groups - Entrepreneurs in the industrial sector, which are using gas as an energy source in production, except for the food industry, as a similar support measure has already been applied to them by the Ministry of Rural Affairs.</i></p>	<p>Seoses taastekava muudatuse, aga ka sihtgrupi laiendamisega, muudetakse määrust ja toetust saavad taotleja ka toidusektori ettevõtjad, kes ei ole saanud toetust Maaeluministeeriumi analoogsest meetmest.</p>
<p>12) § 11 lg 2 toodud EMTAK koodid ei ole kooskõlas CID-is toodud välistusnimekirjaga. Toetada ei saa fossiilkütustega seotud tegevusi ning see kohaldub ka ettevõtete põhitegevusalale või kõrvaltegevusalale. Seega tuleks välja jätta need tegevusalad, mis on seotud fossiilsete kütustega.</p>	<p>Arvestatud. Fossiilsete kütuste välistus on lisatud.</p>
<p>13) § 12 on ettepanek lõikesse 2 koondada kõik dokumendid ja kinnitused, mida taotleja peab esitama.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>14) § 12 lg 2 p 1 RRP täiendamiseks on läbi viidud meetmepõhine DNSH hindamine, mille tulemusena on tehtud soovitusel kriteeriumide seadmiseks. Kui määruks sisaldab välistusnimekirja ning sisaldab ka täiendavaid tingimusi/leevendusmeetmeid, mis on toodud DNSH hindamises, siis ei ole vajalik projektipõhiselt hindamist läbi viia. Teen ettepaneku arutada läbi KeM-i esitatud ettepanekud eelnõu täiendamiseks nii DNSH kui ka kliimakindluse osas. § 12 lg 5 ei peaks olema kohustuslik, kriteeriumide rakendamisel saab sellest loobuda.</p>	<p>Arvestatud. DNSH osas arvestame kriteeriumites ning piirdume taotleja vastava kinnitusega.</p>
<p>15) Kaugküttega liitumise korral peaks olema esitatud ka leping kaugkütte pakkujaga, kuivõrd ilma lepinguta võivad muutuda tööde tähtsajad või üldse nende läbiviimine, kui see tähendab põhjalikumaid ümberehitusi ja trassi viimist tarbijani.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>16) Eelnõust on puudu DNSH hindamises toodud leevendusmeetmed ja tingimused.: tuleb jälgida, et eelisjärjekorras toetatakse investeeringuid päikese- ja tuuleenergia tootmist võimaldavatesse lahendustesse (neist mõlemad vähendavad suures määras kasvuhoonegaaside heidet). Alles seejärel eelistada biogaasi</p>	<p>Teadmiseks võetud. Juhul, kui taotlejal on „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte nõuded täidetud, siis peaks olema toetuse saajal valik, milline</p>

<p>(mida üldiselt loetakse süsinikuneutraalseks), kuid ka sel juhul tuleb tagada, et biogaasi ja energiat toodetaks kõrvalsaadustest, jääkidest või jäätmetest, mis vastaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2018/2001 (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta, ELT L 328, 21.12.2018, lk 82–209) artiklites 29–31 toodud tingimustele.</p> <p>Tuulikute rajamisel tuleb arvestada tuulikute mõjuga linnustikule, käsitiivalistele ja lendoravale (selleks viia läbi ekspordihinnang). Võimalusel kasutada talavabasad tuulegeneraatoreid, mis sobivad nii nõrga tuulega kui ka asulate lähedastesse piirkondadesse. Samuti võiks päikeseparkide alale integreerida liigirohkeid niite (mh ka koos karjatamisvõimalusega), mis toetaks ka tolmendajate arvukust. Viimasel juhul on võimalik vältida suurte maa-alade (päikeseparkide asukohas) liigivaesustumist.</p> <p>Meetme rakendamisel tuleb tagada ka rohekoridoride ja kaitsealuste taimede kasvukohtade säilimine. Tulenevalt KeHJS-i § 3 lg 1 p 2 on vajalik võimaliku ebasoodsa mõju puhul Natura 2000 ala(de)le läbi viia keskkonnamõju hindamine.</p>	<p>investeering on kõige mõistlikum.</p> <p>Keskkonnanõuded kehtivad sõltumata käesolevast määrusest ja määruse alusel lisapiiranguid me kehtestada ei soovi. Seega eelistame selle punkti teadmiseks võtta.</p>
<p>17) Lisaks pöörame § 12 lg 1 p 9 juures tähelepanu, et RRF-is avalikustatakse lisaks toetuse summale mh ka lõppsaaja nimi, registrikood, RRFi toetuse summa, mis on toetuse saajale välja makstud siseriiklikult, projekti alguse ja lõpu kuupäevad, projekti number, lühikokkuvõte, asukoht.</p>	<p>Arvestatud. Vastavad täiendused on tehtud.</p>
<p>18) § 24 lg 6 p 1: Sõnastusettepanek: „esitatud maksetaotlus või ettemakse tegemise tingimuste täitmist tõendav dokument ei vasta nõuetele“.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>19) Eelnõus tuleb muuta riigiabi andmise alust ja läbivalt üle vaadata viited teatisele, kuna vahepeal on komisjon vastu võtnud uue teatise, mis asendab eelnõu § 2 lõikes 1 nimetatud teatise. Uus teatis on "Riigiabimeetmete ajutine kriisi- ja üleminekuraamistik majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale" (2023/C 101/03)EUR-Lex - 52023XC0317(01) - ET - EUR-Lex (europa.eu)</p>	<p>Arvestatud. Viide uuendatud.</p>
<p>20) Täiendavalt pöörame tähelepanu, et on väga oluline arvestada ka komisjoni tehtud tähelepanekuid kooskõlastamisel ja viia määrus nendega vastavusse. Tagasiside mittearvestamine võib tähendada suure tõenäosusega määruse muutmise vajadust etapis, kui käib tulemuste saavutamise tõendamine.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>